

TEMA BROJA

Kako će ekonomska kriza
uticati na evropske
integracije Crne Gore

INTERVJU
Šefica Misije
Crne Gore u
Briselu,
Slavica Milačić

ANALIZA
Briselske
skrivenе poruke
u odluci da
razmatra
aplikaciju

IZAZOVI U EU
Drvo podijelilo
Evropski
parlament i
interese članica

RIBARSTVO

Novinar Financial Times-a **Tony Barber** nazvao je političkim kukavičlukom odluku vlada država članica Evropske unije da, kako ne bi privukla publicitet, crnogorsku aplikaciju odobri, ni manje ni više, nego ministarski savjet za ribarstvo.

Prije bih rekao da je takva odluka, u trenutku kada velika većina Evropljana ne podržava proširenje, mudra.

Da u istoriji Evropske unije nije bilo sličnih, samo na prvi pogled kukavičjih poteza, okarakterisanih kao truli kompromisi, pitanje je da li bi i u kakvom obliku Unija postojala danas. Da li bi njeni državljani uživali, recimo, blagodeti zajedničkog i slobodnog tržišta, bez obzira na sve mane i slabosti te iste Unije?

Za Crnu Goru je bitno da formalna odluka Savjeta za ribarstvo znači nastavak puta ka punopravnom članstvu u EU.

U ovom momentu pobjednička koalicija u Crnoj Gori trebala bi što prije da formira Vladu.

Evropska komisija najvjerovatnije će u julu poslati famozni Upitnik koji će biti veliki test za osporavanu crnogorsku administraciju.

Umjesto da oštre pera za odgovore na Upitnik, činovnici ovih dana uz kafu sastavljaju Vladu, dok ministri, direktori brojnih uprava i agencija, uz ribu, grickaju i nokte, razmišljajući o tome da li će opet biti ministri i direktori.

Uže rukovodstvo vladajuće koalicije trebalo bi da bude mudro – nije vrijeme za kadrovske kombinacije, brigu o svakom zaslužnom članu partije i zatezanju oko svake fotelje.

V.Ž.

Twinning projekat za policiju (2. april) – Predstavljen twinning projekat "Borba protiv organizovanog kriminala i korupcije" pod pokroviteljstvom Evropske komisije vrijedan 1, 2 miliona eura. "Cilj twinning projekta, koji će trajati 15 mjeseci, je jačanje operativnih, operativno-tehničkih i profesionalnih kapaciteta crnogorskih institucija uključenih u borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije i jačanje međuagencijske saradnje", kazao direktor Uprave policije **Veselin Veljović**. Korisnici projekta su Uprava policije kao glavni partner, te uprave za sprječavanje pranja novca i za antikorupcijsku inicijativu.

Pregovori o zajedničkom prevodu *acquis*-ja (6. april) – Potpredsjednica Vlade **Gordana Đurović** saopštila da Vlada pregovara sa državama okruženja oko "više zajedničkih projekata u oblasti prevodenja propisa EU".

Zeleno svijetlo za aplikaciju (7. april) – Komitet stalnih predstavnika država članica EU (COREPER II) dao zeleno svijetlo za crnogorsku aplikaciju.

Revizija NPI (9. april) – Nacionalni program za evropske integracije (NPI) Crne Gore biće revidiran do kraja godine, najavila šefica Sekretarijata za evropske integracije **Ana Vukadinović**. Ona je ukazala da na neophodnost tog posla upućuje činjenica da EU uredno revidira svoje zakonodavstvo i da samim tim i Crnoj Gori šalje nove propise na putu ka potencijalnom članstvu.

Ukinuti vize (10. april) – Šefovi diplomatija osam zemalja članica EU zatražili od EK da, bez odlaganja, donese odluku o ukidanju viza za države zapadnog Balkana. To je navedeno u pismu ministara spoljnih poslova Estonije, Mađarske, Italije, Litvanije, Letonije, Poljske, Slovačke i Slovenije, koje je upućeno potpredsjedniku Evropske komisije **Jacques Barrotu**, komesaru za proširenje EU **Olli Rehn** i šefu češke diplomatije **Karel Schwarzenbergu**.

Malo interesovanje za izbore (15. april) – Izbore za novi saziv Evropskog parlamenta, zakazane za jun, moglo bi ih ignorisati rekordnih 66% Evropljana, pokazalo je istraživanje Eurobarometra. Najmanje Poljaka namjerava da izađe na izbore, samo 17%, slijede Austrijanci sa 21%, Britanci sa 22%, u Njemačkoj namjerava da glasa 43% građana, slijede ih Francuzi i Holandani sa 47%. Većina birača na izbore za Evropski parlament izaći će samo na Malti – 56%, u Danskoj, Luksemburgu 62% i Belgiji 70%. U Luksemburgu i Belgiji glasanje je obavezno.

Idemo dalje (23. april) – Savjet za poljoprivredu i ribarstvo EU, u skladu sa procedurom definisanom članom 49 Ugovora o EU, pozvao Evropsku komisiju da podnese mišljenje na crnogorsku aplikaciju.

Za mišljenje 12 do 16 mjeseci (24. april) – Evropski komesar za proširenje **Olli Rehn** ocijenio da će Mišljenje Komisije o crnogorskom zahtjevu za sticanje statusa kandidata uraditi za 12 do 16 mjeseci. On je ocijenio da je odluka Savjeta ministra da razmatra crnogorski zahtjev "rezultat velikog rada njenog naroda i lidera".

POGLED IZ EU

Nije problem u Balkanu, već u sistemu odlučivanja u EU

Neke od zemalja članica Evropske unije vjeruju da je trenutak za

Piše: dr Erhard Busek

proširenja nepovoljan. To ima veze sa neizvjesnošću oko Sporazuma iz Lisabona, kao i sa neodlučnim stavovima nekih članica prema

Najveći razlog oklijevanja u pogledu proširenja EU je trenutni sistem raspodjele glasova i nedostatak mehanizama glasanja putem kvalifikovane većine u velikom broju oblasti

daljim proširenjima.

Te neodlučne članice su zapetljane u sopstvenim problemima. U međuvremenu, poruka koju šalju zemljama zapadnog Balkana je: molim, ne sada!

Imamo činjenicu da je sada u Njemačkoj sve podređeno kampanji za izbore krajem godine i da se škakljiva pitanja radije zaobilaze. Kampanja populističke struje u Njemačkoj je jasno protiv proširenja, ali suština problema nije proširenje već ilegalna imigracija, finansijska kriza itd.

Ja sam zadovoljan što su zemlje zapadnog Balkana uporne i pokušavaju da idu naprijed u smjeru pristupanja EU, jer to stvara jedan zdrav pritisak. Te su zemlje u samom predvorju EU i sve zajedno ne predstavljaju tako veliki zalogaj – oko polovinu stanovništva Poljske.

Međutim, najveći problem je to

što su po broja stanovnika ove zemlje manje od Poljske, ali u pogledu broja glasova u Savjetu EU ili mjesta u Evropskom parlamentu njihov će uticaj biti znatno veći.

Lično smatram da je najveći razlog oklijevanja u pogledu proširenja trenutni sistem raspodjele glasova i nedostatak mehanizama glasanja putem kvalifikovane većine u velikom broju oblasti.

Napori i aspiracije ovih država utiču na to da se razmišlja o promjeni sistema odlučivanja unutar Evropske unije.

To nema nikakve veze sa

regionom kao takvim, jer je već očigledno da bi prije ili kasnije sve zemlje zapadnog Balkana morale da postanu članice Unije.

Proces donošenja odluka u EU postao je u neku ruku teži od momenta pridruženja bivših socija-

Sa izuzetkom Hrvatske, zemlje zapadnog Balkana trebale bi da uđu u EU u paketu zato što najveća opasnost – i to bi trebali da izvučemo kao pouku iz iskustva sa Hrvatskom i Slovenijom – leži u mogućnosti da jedna država spriječi pristupanje neke od susjednih zemalja zbog sopstvenih bilateralnih problema

lističkih zemalja. Očigledno je da postoji velika razlika kada vas 12 ili 27 sjedi za pregovaračkim stolom.

Ja, međutim, smatram da je pitanje mnogo komplikovanije, jer Evropa nije jasno definisala svoju ulogu nakon ujedinjenja. Ranije je bilo lakše, postojala je podjela na istok i zapad. Sad moramo sami da definišemo sopstvenu ulogu, i sve zavisi od nas. Treba, na primjer,

formulisati jasne stavove prema Sjedinjenim američkim državama, Rusiji, u širem kontekstu i prema Kini...

Jedan od nedostataka Lisabonskog sporazuma je taj što neće biti velikih promjena u radu Savjeta EU.

Ključno pitanje je: da li je Evropa u stanju da djeluje kao Evropa? Ili ćemo uvijek biti podijeljeni, da Velika Britanija uvijek staje na stranu Sjedinjenih američkih država, da na drugoj strani imamo njemačko-francusku koaliciju i tako dalje? U ovom trenutku je to za nas najveći problem.

Lično smatram da bi, sa izuzetkom Hrvatske, zemlje zapadnog Balkana trebale da uđu u EU u paketu, zato što najveća opasnost – i to bi trebali da izvučemo kao pouku iz iskustva sa Hrvatskom i Slovenijom – leži u mogućnosti da jedna država spriječi pristupanje neke od susjednih zemalja zbog sopstvenih bilateralnih

problema. Time se samo stvaraju bespredmetne komplikacije, i zato vjerujem da je najbolje da sve uđu zajedno.

Iz vodi iz intervjua za EurActiv (Autor je specijalni savjetnik za pitanja proširenja pri češkom predsjedništvu EU i bivši koordinator Pakta za stabilnost jugoistočne Evrope)

KAKO ĆE EKONOMSKA KRIZA UTICATI NA EVROPSKE INTEGRACIJE CRNE GORE

Putovanje u EU nema cijenu

Bez obzira na to koliki će uticaj globalna ekonomska kriza imati na državu,

Piše: Danilo Mihajlović

crnogorska Vlada, po svemu sudeći, moraće da pronade rješenje i nastavi sa reformama društva, ako želi da i dalje krči put prema Evropskoj uniji (EU).

Nedostatak novca, problemi sa administracijom, briga o ionako krhkim nacionalnim privredama država zapadnog Balkana ne opterećuje previše zvaničnike EU – oni poručuju da finansijska kriza ne smije biti izgovor da se preobražaj nastavi.

Brojni analitičari i političari, međutim, tvrde da upravo Unija krizu koristi kao izgovor za zaustavljanje daljeg proširenja i da njeni funkcioneri ne smiju da priznaju da to nije pitanje koje, u ovoj godini, primarno zaokuplja njihovu pažnju.

Zapadni mediji su tako nazvali kukavičlukom to što su Vlade EU, "nervozne od proširenja, odobrile razmatranje crnogorske aplikacije na sastanku ministara ribarstva", zbog, kako se navodi, "što manje publiciteta".

Brisel, doduše, ne prestaje da ohrabruje izjavama da ovaj dio Evrope nije zaboravljen, ali neko će već morati da odgovori kako da država, koja je najprije planirala da administraciju, zbog zaht-

jeva EU, poveća za 18%, a potom donijela odluku da nema novog zapošljavanja, istim intenzitetom nastavi da se nosi sa procesom integracija.

Državni sekretar Slovenije, dr **Rado Genorio** pojašnjava da nije pitanje da li ekonomska kriza može usporiti evropske integracije Crne Gore, već koliko će ona uticati na dinamiku procesa unutrašnjih reformi.

On tvrdi da taj problem nije jednostavan, da se sa njime suočavaju druge zemlje zapadnog Balkana i Turska i da će se odgovor, najvjerovatnije, znati na kraju godine.

"Pravila za ulazak u Evropsku uniju se nijesu promijenila.

Dinamika reformi se mora nastaviti... To je za mene temeljno pitanje i njime se sada bavimo. A, na njega možemo, za sada, samo hipotetički odgovarati. Još je prerano, možda ćemo to vidjeti krajem godine, možda sredinom iduće godine", kazao je Genorio za *Evropski puls*.

On je rekao da pojedinim državama upravo ta činjenica predstavlja najveći problem, jer "ne mogu nastaviti dosadašnjom dinamikom reformi, od kojih zavisi put u Evropsku uniju".

"Vidite, sada je 'stand by' aranžman Međunarodnog monetarnog fonda u Srbiji od tri milijarde eura, Bosna i Hercegovina razgovara o tome, hoće li i

Rado Genorio

Hrvatska potražiti pomoć od MMF-a to ćemo vidjeti nakon turističke sezone. Na dosta toga nemamo odgovor, vidjećemo sve u septembru ili oktobru... Poznavajući dobro situaciju, ne bih se sada usudio ništa tvrditi i davati jednoznačajne odgovore", pojasnio je Genorio.

On je objasnio da se uvijek, kada razmišlja o tom pitanju, sjeti procesa koji je njegova zemlja vodila sa EU između 1998. i 2002. godine.

"Tada smo baš generirali tu visoku dinamiku. To smo mogli raditi, jer smo u čitavom periodu imali bruto društveni proizvod od 5%. Da smo imali minus, drugačije bi bilo... Zato, kažem da je sada teško odgovoriti na sva ta pitanja, ali mislim da će mi u septembru ili oktobru stvari biti kristalno jasne", kazao je čovjek koji je predvodio put svoje zemlje u elitni evropski klub.

Crna Gora, kao i ostale države kandidati i potencijalni kandidati, u procesu pristupanja

U periodu 1998. do 2002. godine Slovenija je generirala visoku dinamiku u procesu pridruživanja. To smo mogli raditi, jer smo u čitavom periodu imali bruto društveni proizvod od 5%. Da smo imali minus, drugačije bi bilo, kaže Rado Genorio

Uniji mora da formira nove institucije i da u njima često zaposli brojnu administraciju.

Prema Nacionalnom program integracija (NPI), Vlada je planirala, za pet godina, od 2008. do 2012. godine rast direktne uključenosti potojeće administracije sa 6.400 na oko 7.600, odnosno od 18%.

Predstavnici izvršne vlasti, u međuvremenu, donijeli su odluku o mjerama štednje, koja, između ostalog, podrazumijeva da do juna nema novog zapošljavanja.

Potpredsjednica crnogorske

Živorad Kovačević

Vlade dr Gordana Đurović nedavno je rekla da ta odluka "još značajnije ne remeti" planove za proces evropskih integracija koji

je Vlada zacrtala u Nacionalnom planu integracija.

Genorio je ocijenio da đurović nije pogriješila kada je rekla da takva odluka "za sada"

EU će imati u vidu šta su nacionalne vlade obećavale da će učiniti u procesu pridruživanja, a sada nijesu u stanju da to urade jer su pogođene ekonomskom krizom. Zato ne vidim razlog da kriza direktno utiče na brzinu pridruživanja pojedinih zemalja, sem što utice na proces odlučivanja u Brisel, ocijenio Živorad Kovačević

ne remeti planove Vlade.

"Ona je rekla za sada i dobro je rekla. Imamo odluku Savjeta EU i pogledaćemo kako će Crna Gora ispuniti Upitnik. Onda

ćemo vidjeti sve. Znače, bez ekipe, bez mnoštva se ne može sprovesti taj proces. Ali, rekla je za sada", precizirao je Genorio.

Genorio je ocijenio i da nijesu tačne tvrdnje da bi u trenutku dok kriza drma privredu Unije bojazan njenih građana za očuvanje posla, odnosno bojazan od viška nove radne snage u slučaju proširenja, dodatno mogla usporiti i iskomplikovati put zapadnog Balkana, konkretno u Uniju.

"Jedna Crna Gora na tržištu radne snage Evropske unije ne znači ništa. Ako bi se čitava Crna Gora preselila u Evropu ili Ameriku to ne bi bio problem

unutar tržišta od pola milijarde ljudi", objasnio je Genorio.

Bivši diplomata Jugoslavije i predsjednik Evropskog pokreta u Srbiji **Živorad Kovačević** smatra da ekonomska globalna kriza nema poseban efekat na proces pridruživanja Crne Gore EU, ali da njen ukupan efekat može uopšte da oteža generalno pitanje proširenja Unije.

"U njoj se raspravlja o tome. Visoki funkcioneri Unije, predsjednik Evropske komisije **Jose Manuel Barroso**, predstavnik za spoljnu politiku **Javijer Solana** i komesar za proširenje **Olli Rehn** smatraju da proces proširenja EU

ne treba da bude žrtveni jarac globalne ekonomske krize, odnosno da nema nikakvih razlo-

ga da se to usporava. Mislim da samo u tom kontekstu treba razmišljati", rekao je on.

On je za *Evropski puls* ponovio da ne smatra kako uticaj krize može bitno uticati na to kako će se stvari odvijati na unutrašnjem planu u Crnoj Gori.

Kriza sama po sebi, prema njegovim riječima, neće usporavati proces integracije i njen uticaj nema ništa specifično u pojedinim zemljama.

"Taj proces ne mora da uspori pridruživanje, jer, na kraju krajeva, on iziskuje reforme koje su nužne na putu ka EU", kazao je Kovačević.

Kovačević je ocijenio da će Unija imati u vidu što su nacionalne vlade obećavale da će učiniti u procesu pridruživanja, a sada nijesu u stanju da to urade jer su pogođene krizom, "s obzirom da su sve zemlje u istoj situaciji".

"Zato i ne vidim nikakvog razloga da kriza direktno utiče na brzinu pridruživanja pojedinih zemalja, sem što utice na proces odlučivanja u Briselu", zaključio je on.

Autor je novinar dnevnog lista "Vijesti"

SVJETSKA BANKA VIDI DOBRU STRANU KRIZE

Globalna ekonomska kriza mogla bi pozitivno uticati na proces reformi i Evropskih integracija Crne Gore. Crnogorska privreda više neće moći da se oslanja na strane investicije zbog čega se mora okrenuti razvoju privrede na sopstvenim snagama i izvorima. To bi moglo dovesti do povećanja konkurentnosti i fer tržišne utakmice za što se, samo po sebi, kao preduslovi nameću borba protiv korupcije, jačanje administrativnih kapaciteta, ispunjavanje ekoloških i drugih standarda.

To je suština poruke Svjetske banke Crnoj Gori koju je diplomatskim rječnikom saopštio šef kancelarije te institucije u Podgorici **Jan Peter Olters**.

On je kazao da Crna Gora, ukoliko su postojeće projekcije tačne, ne može izbjeći izradu novog modela ekonomskog rasta, koji se u potpunosti ne oslanja na strane investicije i kredite, kao i da će ekonomski rast u Crnoj Gori narednih godina morati da dođe iznutra i da bude zasnovan na inovaciji i povećanoj produktivnosti.

"Ne postoji jedna politika kojom je to moguće ostvariti, već niz reformi za unaprijeđenje okruženja u kojem se obavljaju aktivnosti privatnog sektora", naveo je Olters.

Prema njegovim riječima, ukoliko nova preduzeća ne budu ulazila na tržište, mora se učiniti sve da se poboljšaju uslovi za ona koja su već prisutna.

"Takav program u potpunosti je saglasan sa obavezama koje je Crna Gora preuzela u realizovanju cilja evropskih integracija", dodao je Olters.

On je ocijenio da je najveća prednost Crne Gore u odnosu na zemlje regiona usmjerenost na evropske integracije, jer se na taj način brže mogu prevazići i preokrenuti komparativni nedostaci male zemlje.

"Na neobičan način aktuelna kriza olakšala je sprovođenje odgovarajućih reformi, s obzirom na to da jačanje javnih institucija, transparentna i ujednačena primjena pravila i propisa, ali i podrška preduzećima za uspjeh na evropskom tržištu, imaju i jasnu ekonomsku dimenziju", objasnio je Olters.

SKRIVENE PORUKE ODLUKE BRISELA DA POČNE RAZMATRANJE CRNOGORSKE APLIKACIJE

Vrijeme je za novu etapu

● ● ● ● ● ● ● ●

Sprema se nova etapa crnogorske "trke" ka potencijalnom članstvu u Evro-

Piše: Neđeljko Rudović

pskoj uniji (EU) nakon što je Savjet ministara EU 23. aprila, bez rasprave, odobrio razmatranje zahtjeva Crne Gore da stekne status kandidata za članstvo u Uniji.

Koliko god to bilo na dugom štapu, podsticaj koji je iz Brisela poslat Podgorici, uprkos ranijim najavama da će Crna Gora čekati možda do kraja 2009, može biti značajan kako vladajućim struktura-ma, tako i onima koji se za Crnu Goru kao modernu i uređenu zemlju bore kroz medije, nevladin sektor, sindikat, opoziciju...

Jer, upravo to što su sve članice EU prepoznale da se u Crnoj Gori nešto dešava i da Crna Gora, neka-dašnja skoro najnerazvijenija članica bivše velike Jugoslavije, napreduje, predstavlja ohrabrenje za one koji ne pristaju da čekaju, već žele da doprinesu, svako na svoj način, sređivanju svog dvorišta.

Prihvatanje da se aplikacija dalje razmatra je tek početak nove etape, ali i znak da bi ona mogla biti uspješno okončana prijemom Crne Gore u "elitni klub". Prigovori da i nije baš elitni imaju opravdanje, ali je nesporno da je riječ o klubu koji stremi vladavini prava, jasnim pravilima jednakim za sve i njegovanju

slobode govora.

Da je crnogorsko društvo, a ne samo vladajuća struktura, krenulo u Evropu, sve jasnije vide i u Briselu, što je pokazao evropski komesar za proširenje **Olli Rehn** u prvoj reakciji nakon objave da je aplikacija prošla pripremni test.

"Uspjeh Crne Gore je rezultat velikog rada njenog naroda i lidera", bile su Rehnove riječi.

Ovakva konstatacija u sebi nosi i jednu skrivenu poruku, koje bi morali biti svjesni nosioci vlasti – Crna Gora je malo društvo koje mora objediniti sve svoje kreativne snage ukoliko želi da istinske reforme, od kojih zavisi njena budućnost, budu sprovedene optimalnim tempom.

To znači, između ostalog, da vlast opoziciju, kritički nastrojene medije i nevladin sektor ne smije dalje doživljavati kao neprijatelje, već kao potencijalno korisne partnere. To dalje znači i da vlast mora otvoriti svoje vidike i prestati da u svim istupima društveno odgovornih građana Crne Gore vidi teorije zavjere čiji je cilj "svrgavanje režima". I u tome će se ogledati spremnost onih koji su dobili mandat da vode ovu državu koliko su zapravo posvećeni njenom prosperitetu i ostvarivanju svoja dva strateška cilja – članstvu Crne Gore u EU i NATO-u. Jer, kada bi se, možda, na jednom mjestu sabrale sve ozbiljne političke stranke, univerzitetski profesori, novinari i NVO aktivisti, Crna Gora bi mogla da ima potpuno kompetentnu i vizionarsku Vladu.

Na neobičnu važnost saradnje upućuju sljedeći izazovi koji čekaju

Podgoricu u komunikaciji sa Briselom, od čijeg uspjehnog pre-vazilaženja najviše zavisi da li će Evropski savjet potvriti aplikaciju i donijeti odluku o otvaranju pristup-nih pregovora.

Dosadašnja nepisana pravila sugerišu da će Evropska komisija za tri mjeseca poslati Upitnik, na koji Vlada mora da odgovori za najdalje četiri mjeseca.

U Upitniku se nalazi oko 4,500 pitanja koja se odnose na stanje u svim oblastima ekonomije, politike, pravosuđa i državne administracije Crne Gore, a odgovori i njihovo slanje u roku će faktički biti pokazatelj spremnosti državne administracije da se snađe u crnogorsko-evropskoj priči.

Ako mišljenje Komisije bude zadovoljavajuće, onda opet Savjet ministara EU, pa Evropski savjet, odlučuju da li će Crnoj Gori dodeliti status kandidata za članstvo, kao i eventualno odrediti datum početka pregovora.

U Briselu, na osnovu prethodnih iskustava (Hrvatska i BJR Makedonija), ocjenjuju da će za pripremu mišljenja Komisije biti potrebno 14 do 16 mjeseci, napominjući da brzina pripreme zavisi i od kvaliteta i brzine rada Podgorice.

Potpredsjednica Vlade za evropske integracije **Gordana Đurović** upozorava da "neće biti lako": "Veći dio posla oko upitnika čeka nas tokom jula, avgusta i septembra. Odmori će biti vrlo reducirani za ljude koji će biti zaduženi da koordiniraju najbitnija poglavlja ali mislim da smo mi svi vrlo motivisani da je to bitno uraditi".

ŠEFICA MISIJE CRNE GORE U EU SLAVICA MILAČIĆ

Nema unificiranog Upitnika

Šefica Misije Crne Gore u Evropskoj uniji **Slavica Milačić** kazala je da ne postoji unificirani model upitnika, već da su pitanja uvijek prilagođena situaciju u konkretnoj državi, ali da upitnici za Hrvatsku i Makedoniju predstavljaju dobru osnovu za pripremu Crne Gore.

Upitana da li na osnovu komunikacije sa zvaničnicima Komisije može kazati koliko će Crna Gora dobiti identičnih pitanja sa onima koje je dobila Hrvatska i Makedonija, Milačićeva je u razgovoru za *Evropski puls* pojasnila: "Sa kolegama u Evropskoj komisiji smo razgovarali i o Upitniku. Bez namjere da precizno kvantifikujem, upitnici Hrvatske i Makedonije predstavljaju dobru osnovu".

Prema njenim riječima, polazeći od posljednjeg Upitnika, Evropska komisija će pitanja za Crnu Goru prilagoditi novoj strukturi pregovaračkih poglavlja i uključiti evropsko zakonodavstvo koje je u međuvremenu usvojeno ili razvijeno, kao i pitanja, odnosno preporuke različitih direktorata Evropske komisije.

"Ne postoji unificirani model

Opšta je ocjena da je Crna Gora ostvarila dobar napredak u okviru sva četiri bloka Mape puta i da smo tokom svih aktivnosti u ovom procesu demonstrirali otvorenost i spremnost da radimo na daljem punom usklađivanju našeg sistema sa standardima EU. Stoga, smatram da su realna naša očekivanja da Crna Gora bude među prvim državama koje će se predložiti za ukidanje viznog režima

Upitnika, već su pitanja uvijek prilagođena i situaciji u konkretnoj državi", podvukla je ona.

● **Koja će biti uloga Misije Crne Gore u Briselu tokom procesa odgovaranja na Upitnik?**

U najkraćem, Misija će nastojati

foto: VIJESTI

Slavica Milačić

da kroz intenzivnu komunikaciju sa nadležnim kolegama različitih direktorata Komisije doprinese boljem razumijevanju zahtjeva koje

informacije i pojašnjenja itd.

U okviru standardne procedure, Komisija će nakon što dobije naše odgovore na Upitnik, sveobuhvatno i dubinski analizirati cjelokupno stanje i kapacitete države da ispuni političke i ekonomske kriterijume, kao i da preuzme sve obaveze koje proističu iz članstva EU. Takođe, daće i procjenu budućeg razvoja koji se od Crne Gore realno može očekivati u predstojećim godinama. Mišljenje Evropske komisije, tzv. avis, sadržaćće i preporuku u pogledu spremnosti države za otvaranje pregovora o članstvu.

● **Da li se, osim komesara, mijenja i dio tehničkog osoblja u Evropskoj komisiji, s obzirom da se**

sadrže pojedinačna pitanja, posebno ona komplikovanija ili ona koja se prožimaju kroz više oblasti. To isto važi i za proces odgovaranja na Upitnik, što se može odnositi na sadržaj pojedinih odgovora ili potrebu da se obezbijede dodatne

približava kraj mandata postojećem sastavu i da li to može da utiče na dinamiku izrade mišljenja o crnogorskom zahtjevu za sticanje statusa kandidata?

Po pravilu, sa promjenom komesara, dolazi samo do promjena članova njihovih kabineta. Pored toga, postojeći sastav komesara nastavlja da obavlja sve poslove, dok se ne izaberu novi.

Prema tome, izbor novog sastava komesara ne bi trebalo da utiče na dinamiku izrade mišljenja Evropske komisije o crnogorskoj aplikaciji za članstvo u EU.

● **Evropski parlament bi mogao u novembru dati saglasnost za ukiđanje viznog režima sa Crnom Gorom, ali je i nakon toga potrebno da prođe izvjesno vrijeme zbog tehničke procedure da bi crnogorski građani putovali bez viza u države Schengen zone. Kada je realno da crnogorski građani samo sa pasošem u džepu pređu granicu neke članice EU?**

S obzirom da proces još traje, za sada, može se reći da postoje realne šanse da se do kraja godine završe formalno-pravne procedure

foto: VIJESTI

za ukidanje viznog režima za države koje su najviše napredovale u ispunjavanju uslova iz Mape puta. U tom slučaju, odluka bi mogla da stupi na snagu početkom 2010. godine.

Naime, Evropska komisija će vrlo brzo finalizovati drugi izvještaj o spremnosti države za uspostavljanje bezviznog režima, nakon čega

slijede konsultacije sa državama članicama u okviru radnih tijela Savjeta. U okviru dalje procedure, na prijedlog Komisije, Savjet EU donosi Odluku o ukidanju viznog režima. Prije nego što donese Odluku, Savjet mora konsultovati Evropski parlament.

Dakle, proces još traje, i treba najprije sačekati izvještaj, odnosno procjenu Komisije. Ipak, opšta je ocjena da je Crna Gora ostvarila dobar napredak u okviru sva četiri bloka, i da smo tokom svih aktivnosti u ovom procesu demonstrirali otvorenost i spremnost da radimo na daljem punom usklađivanju našeg sistema sa standardima EU. Stoga, smatram da su realna naša očekivanja da Crna Gora bude među prvim državama koje će se predložiti za ukidanje viznog režima.

U tom slučaju, i pod uslovom da se formalno-pravne procedure unutar EU okončaju do kraja godine, crnogorski državljani bi već početkom iduće godine mogli da putuju bez viza u zemlje EU.

SVA PITANJA SU JEDNAKO VAŽNA

● **Evropska komisija praktikuje da postavi i dodatna pitanja, uglavnom vezana za oblast koja je najosjetljivija za neku državu. Primjera radi, u slučaju Hrvatske najveći broj dodatnih pitanja bio je vezan za saradnju sa Haškim tribunalom. Da li možete u ovom trenutku identifikovati oblast koja bi EK mogla biti kao posebno interesantnu i kao razlog za dodatna pitanja Crnoj Gori?**

U ovom trenutku ne bih mogla identifikovati neku posebnu oblast koja bi mogla biti razlog za dodatna pitanja Crnoj Gori. Vjerovatno će ih biti, jer to pokazuje iskustvo ostalih država. Međutim, u ovom trenutku, ne bih prognozirala na koju oblast ili oblasti bi se to moglo odnositi.

Naime, Komisija postavlja dodatna pitanja ako odgovori nijesu kompletni, jasni i precizni. U ovom smislu, sva pitanja su važna i zahtijevaju podjednako stručan i analitičan pristup. Potrebno je, dakle, osigurati ujednačen kvalitet odgovora na sva pitanja i preciznu statistiku.

No, činjenica je da su neka pitanja, odnosno, oblasti komplikovanije, teže i zahtjevnije. Generalno, to su pitanja koja se tiču vladavine prava, reforme pravosuđa, administrativnih kapaciteta, ali i životne sredine, poljoprivrede.

Preporuke iz posljednjeg Izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore i Evropskog partnerstva, kao i sa sastanaka zajedničkih tijela Evropske komisije i Crne Gore, takođe, predstavljaju dobar orijentir.

V. ŽUGIĆ

STATUS EVROPSKE INTEGRACIJE CRNE GORE

Što nas čeka poslije Upitnika

Jasna perspektiva članstva država zapadnog Balkana u Evropskoj uniji (EU) otvorena je sredinom 2003. Na Samitu šefova država ili vlada

Piše: Vladimir Pavićević

zemalja članica EU i predsjednika država ili vlada zemalja zapadnog Balkana, koji je 21. juna 2003. održan u Solunu, usvojena je Deklaracija o zapadnom Balkanu u kojoj je zapisano da države zapadnog Balkana, nakon što ispune neophodne uslove, mogu da postanu članice EU. Zvaničnim stavom o evropskoj perspektivi ovih država, EU je željela da ohrabri građanstvo i političke elite zemalja koje su dio regiona da efikasnije rade na uspostavljanju stabilnosti među državama u regiji, na utemeljenju vladavine zakona i na stvaranju funkcionišuće tržišne privrede u svakoj državi pojedinačno.

Od svih država koje su nastale na tlu bivše SFRJ, jedino je Slovenija postala punopravna članica EU 2004, dok se preostale zemlje nalaze u predvorju Evrope.

Hrvatska ima status kandidata za članstvo u EU, otpočela je pregovore o punopravnom članstvu i očekuje se da će tokom 2010. ove pregovore i zaokružiti.

Makedonija je, uprkos problemima, dobila status kandidata za članstvo u EU 2005. i priprema se za početak pregovora za članstvo.

Albanija i Bosna i Hercegovina imaju potpisan Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP), i čekaju priliku da podnesu zahtjev za članstvo, kako bi nakon toga stekle status kandidata. Srbija je potpisala SSP, ali se odredbe Ugovora još uvijek ne primjenjuju zbog nedovoljne saradnje sa Haškim tribunalom. Proces pridruživanja Srbije EU dodatno je usporen nakon što je 17. februara 2008. Skupština Kosova donijela odluku o proglašenju nezavisnosti. Time je pitanje načina na koji Srbija treba da reaguje na proglašenje kosovske nezavisnosti potisnulo raspravu o evropskoj perspektivi Srbije i dovelo u pitanje njenu integraciju u EU.

Tri godine nakon proglašenja nezavis-

nosti status evropske integracije Crne Gore je izvjestan. Crna Gora je još 2007. potpisivanjem i stupanjem na snagu Privremenog sporazuma, potom i SSP-a postala pridruženi član EU. U decembru 2008. crnogorski premijer je francuskom predsjedniku i tada predsjedavajućem EU predao zahtjev za članstvo Crne Gore u EU, nakon čega se očekuje da će tokom 2010. godine Crna Gora osigurati status kandidata.

Ovim tekstom pokušaćemo da ukažemo na najznačajnije tačke u procesu kroz koji Crna Gora treba da prođe kako bi status pridruženog člana unaprijedila u status kandidata za punopravno članstvo u EU.

Kandidatura za članstvo

Prema odredbama osnivačkih akata EU svaka evropska država može postati članica EU, pod uslovom da ispuni određene kriterijume koji se traže za

EU dobija UPITNIK o mjerama koje treba da preduzme kako bi postala članica Unije. Upitnik pokriva cjelokupno funkcionisanje jedne države i njegovo popunjavanje traje oko šest mjeseci. Hrvatska je npr. dobila upitnik koji je imao 4650 pitanja, a očekuje se da će Upitnik za Crnu Goru sadržati oko 4000 pitanja.

Nakon što dobije odgovore na Upitnik, Evropska komisija (EK) daje Savjetu mišljenje (fr. avis) o sposobnosti te države da otpočne pregovore o članstvu u EU. Pošto Savjet usvoji mišljenje Komisije, koje nije obavezujuće, država dobija zvanični status kandidata za članstvo u EU.

Savjet potom zakazuje zvanični početak pregovora sa tom državom i daje preporuku EK da započne pregovore o članstvu države u EU. U međuvremenu, Komisija izrađuje pregovarački okvir, koji, nakon analize u državama članicama, usvaja Savjet ministara.

Zvaničnim stavom o evropskoj perspektivi ovih država, EU je željela da ohrabri građanstvo i političke elite zemalja koje su dio regiona da efikasnije rade na uspostavljanju stabilnosti među državama u regiji, na utemeljenju vladavine zakona i na stvaranju funkcionišuće tržišne privrede u svakoj državi pojedinačno.

članstvo. Prije stupanja u članstvo, država najprije dobija status pridruženog člana, kao pripremu za složene obaveze i prava koja joj postaju dostupna nakon pristupanja države EU.

Zvaničnu kandidaturu za članstvo podnosi pridružena država koja želi da postane punopravna članica EU. Nakon podnošenja zahtjeva za članstvo, država od

Prije otvaranja pregovora sprovodi se tzv. screening, odnosno postupak ocjene usaglašenosti zakonodavstva države kandidata sa zakonodavstvom EU i definisanje oblasti koje treba uskladiti sa propisima EU. Provjeru usklađenosti sprovode zajedno država kandidat i EK, a sastoji se u tome da predstavnici Komisije opisuju norme komunitarnog prava u pojedinim oblastima, a zatim ga u saradnji sa državom koja pregovara o članstvu upoređuje sa njenim domaćim pravnim sistemom. Sistem pravne provjere predstavlja analizu usklađenosti državnih zakona i propisa sa pravnim tekovinama EU (acquis communautaire), čiji je rezultat pregled pravnih instrumenata koje bi država kandidat trebalo da usvoji ili doda postojećim, radi usklađivanja domaćeg zakonodavstva sa acquis-ijem. Sistem pravne provjere služi kao osnov za pregovore o članstvu između EU i države kandidata. U posljednjoj fazi screening-a EU i država koja joj pristupa utvrđuju svoje pregovaračke pozicije, nakon čega se pristupa pregovorima o tempu i modalitetima harmonizacije prava. U formalnom smislu EK se informiše o pravnom sistemu države

koja joj pristupa preko složenog Upitnika.

Odluku o početku pregovora Savjet donosi na konferenciji vlada država članica EU, na kojoj se razmatraju najvažnija, strateška pitanja u Uniji, uključujući i njeno proširenje. Kada konferencija zaključi da je određena država, koja je podnijela molbu za članstvo, spremna za početak pregovora, pokreću se pregovori o punopravnom članstvu.

PREGOVARAČKA POGLAVLJA

Poglavlja *acquis communautaire* kroz koja će Crna Gora morati da prođe u procesu pristupanja EU su:

1. slobodno kretanje roba;
2. slobodno kretanje radnika;
3. pravo poslovnog nastanjanja i slobodnog pružanja usluga;
4. sloboda kretanja kapitala;
5. javne nabavke;
6. pravo trgovačkih društava;
7. pravo intelektualne svojine;
8. tržišna konkurencija;
9. finansijske usluge;
10. informatičko društvo i mediji;
11. poljoprivreda i ruralni razvoj;
12. sigurnost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika;
13. ribarstvo;
14. saobraćajna politika;
15. energetika;
16. porezi;
17. ekonomska i monetarna politika;
18. statistika;
19. socijalna politika i zapošljavanje;
20. preduzetništvo i industrijska politika;
21. transevropske mreže;
22. regionalna politika i koordinacija strukturalnih instrumenata;
23. pravosuđe i osnovna prava;
24. pravda, sloboda i sigurnost;
25. nauka i istraživanje;
26. obrazovanje i kultura;
27. životna sredina;
28. zaštita potrošača i zdravlja;
29. carinska unija;
30. spoljni poslovi;
31. spoljna, bezbednosna i odbrambena politika;
32. finansijska kontrola;
33. finansijski i budžetski propisi;
34. institucije;
35. ostala pitanja.

Hrvatska je dobila status kandidata za članstvo u EU u junu 2004, a pregovore o članstvu započela je oktobra 2005. Makedonija je zahtjev za članstvo u EU podnijela marta 2004, a status kandidata dobila je u decembru 2005. Tri i po godine nakon dobijanja statusa kandidata Makedonija još uvijek nije započela pregovore o punopravnom članstvu. Imajući u vidu da početak pregovora o članstvu označava onaj momenat koji državu nepovratno vezuje za EU, to se za Makedoniju može zaključiti da je njen proces integracije u Evropu usporen i neizvjestan, a crnogorskoj Vladi to treba da bude jasan znak da pored dobijanja statusa kandidata za članstvo u kontaktima sa predstavnicima EU treba što snažnije da insistira na određivanju tačnog datuma otpočinjanja pregovora o punopravnom članstvu.

Pregovori o punopravnom članstvu u EU

Tokom ovog procesa pregovaraju se obaveze koje nijesu uključene u SSP, prije svega rokovi u kojima će država kandidat da ispuní uslove potrebne za sticanje punopravnog članstva. Uslovi su unaprijed dati, a pregovara se samo tempo njihovog ispunjenja koji zavisi od sposobnosti države kandidata. Predmet pregovora su oblasti poput učešća u radu zajedničkih institucija (broja poslanika u Evropskom parlamentu, broja glasova u Savjetu ministara, itd) zatim zajednička poljoprivredna politika, regionalne i strukturne politike, ekonomska i monetarna unija i budžetske politike.

Pregovori o pristupanju većim dijelom se odnose na zadovoljenje trećeg kriterijuma iz Kopenhagena, kojim se ističe da kandidati u potpunosti moraju da usvoje pravne tekovine Zajednica (*acquis communautaire*), odnosno prava i obaveze članstva koje proizilaze iz osnivačkih ugovora i zakonodavstva. Pregovori o poglavljima *acquis-a* kreću se u pravcu dogovaranja prvo najmanje problematičnih poglavlja, a zatim se pregovara o onim osjetljivim, za čije usvajanje je neophodno uspostaviti prelazni period. Pregovore vodi EK koja daje godišnje procjene o učinjenom napretku kandidata u pogledu njihove sposobnosti usvajanja *acquis-a*.

Izraz *acquis communautaire* označava pravne tekovine EU koji sadrži prava i obaveze zemalja članica EU i obuhvata:

1. sadržaj, načela i političke ciljeve osnivačkih ugovora;
2. zakonodavstvo usvojeno primjenom osnivačkih ugovora i presuda Evropskog suda pravde;
3. deklaracije i rezolucije koje je usvojila EU;
4. mjere koje se odnose na zajedničku

spoljnu i bezbjednosnu politiku;

5. mjere koje se odnose na pravosuđe i unutrašnje poslove;
6. međunarodne ugovore koje je zaključila EU;
7. ugovore između zemalja članica na području djelovanja EU (konvencije);
8. svaka država čiji je cilj članstvo u EU, pa tako i Crna Gora, mora da prihvati odredbe osnivačkih ugovora i usvoji *acquis communautaire*.

Pregovore o punopravnom članstvu u EU vodi Predsjedništvo EU (koje se mijenja svakih šest mjeseci) u ime država članica, a u saradnji sa EK. Pošto se završe pregovori, izrađuje se Nacrt ugovora o pristupanju između EU i države kandidata, koji moraju da odobre Savjet i Evropski parlament. Nakon toga se ugovor potpisuje. Da bi stupio na snagu, moraju ga ratifikovati države članice i država kandidat. Ustavno uređenje države kandidata predviđa da li je za ratifikaciju potrebna odluka nacionalnog parlamenta, ili se sprovodi i referendum, kao jedan od instrumenata ratifikacije. Nakon završetka procesa ratifikacije Ugovora o pristupanju, država kandidat postaje punopravni član EU.

Od trenutka stupanja u punopravno članstvo za novu državu članicu važe sva prava i obaveze koje proizilaze iz Ugovora o pristupanju i na državu se primjenjuje opšti režim koji važi u okviru EU. Ovaj ugovor predviđa prelazne rokove za potpuno preuzimanje određenih prava i obaveza, kao što je slobodno kretanje radnika.

Iskustva država centralne i istočne Evrope, čija je usmjerenost ka novim vrijednostima nakon rušenja Berlinskog zida, bila jasno determinisana i inspirisana idejom o članstvu u Evropskoj zajednici (EZ), nude nam mogućnost za predviđanje vremena koje je Crnoj Gori potrebno da stekne status punopravnog člana EU. Uz iskustvo ovih zemalja i uz pretpostavku da će Crna Gora biti veoma uspješna u prilagođavanju svog pravnog i ekonomskog sistema sistemu EU, status punopravnog člana za Crnu Goru je moguć najranije 2017.

Izostanak učinaka u borbi protiv korupcije, odlaganje reformi u pravosuđu i javnoj upravi, kao i nerješavanje strukturalnih problema u ekonomiji mogu da pomjere ovu granicu za jednu ili više godina kasnije.

Sudeći prema izveštajima o napretku Crne Gore u procesu integracije koje EK priprema svake godine i na osnovu kojih uvidamo da evropske vrijednosti još uvijek nijesu utemeljene u demokratiji u Crnoj Gori, data granica će, izvjesno je, biti pomjerena za period nakon 2017.

Autor predaje na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu

Moj dio planete

Piše: Brano Mandić

Hvala budi mojoj dubokoj urođenosti u samo srce NVO sektora u Crnoj Gori, srećnom okolnošću i pažnjom organizatora još jednog seminara, obreo sam se u Oslu, prijestonici koja nije u Evropskoj uniji jer Norveška ima dovoljno nafte i ribe. Upravo sam se vratio iz norveškog Ministarstva inostranih poslova, gdje je upriličen susret sa čovjekom zaduženim za Balkan. Pored njega je sjedio čovjek zadužen za Crnu Goru. Pola minuta je tom drugom trebalo da se sjeti na koji način je crnogorska država diplomatski prisutna u Norveškoj.

Kada se sjetio da se konzularne potreštine mogu obaviti u srpskoj ambasadi, hladna pauza je prekinu-

Ako je Evropa mjesto gdje mladi vole da rade, a mogu da ne rade i izvaljuju se po birtija i komuna o državnom trošku, onda je to u odnosu na Crnu Goru civilizacijski pomak od makar 1000 godina – unaprijed ili unazad, ja ovdje neću da sudim

ta i mogli smo da idemo dalje, o energetici. Naime, tu Norveška želi, može i hoće da uloži i osjeća da u Crnoj Gori može imati saradnika. Seminarska snishodljivost mi zabrani da se upuštam u raspravu o matičnoj mi državi i njenom energetskom sistemu. Ne volim takve diskusije na stranom terenu, pogotovo ako nastupaš sa laičkog i konzumentskog stanovišta, a nijesi dovoljno smiren jer se ne griješ na drva, pa ti je Elektroprivreda Crne Gore kriva za sve i očas postaneš kvisling koji zapljuje rođenu zemlju i to u postojbini navedenog izdajnika.

Razgovor sa ministrima na stranu, obični ljudi na ulici i u kafeu mogu dati onu pravu dijagnozu jednog ustrojstva kojem makar agendama težimo.

Na granici ludila je činjenica da se državna pomoć u Skandinaviji shvata kao neka vrsta sramote. živjeti na državnoj grbači, taj san dedova naših, žitelji Osla smatraju

u kratkim crtama mladom Ričardu radničkog srca pojasniti da mi u Crnoj Gori obožavamo nerad i državne pare i da najrađe to dvoje ne bismo odvajali, više nego kafu i kisjelu. Čak nam i najveći pjesnik sa lovćenskih visina poručuje da se miješano najslasnije pije.

Šali na stranu, ako je Evropa mjesto gdje mladi vole da rade, a mogu da ne rade i izvaljuju se po birtija i komuna o državnom trošku, onda je to civilizacijski pomak od makar 1000 godina, unaprijed ili unazad, ja ovdje neću da sudim, jer nijesam filozof. Ono što je lijepo vidjeti, to su svi ti emigranti koji žvaću po Karl Johan ulici srećni što država ima para za njihov mentalitet i njihove bijele patike koje blijedolikom nikada tako dobro ne mogu pristajati. A para država ima zato što je pivo 7 eura, lucky strike 10 eura, a barel nafte, koliko je već, i sve se to onako socijaldemokratski, a protestantski precizno, raspoređuje posljednjih 50 godina.

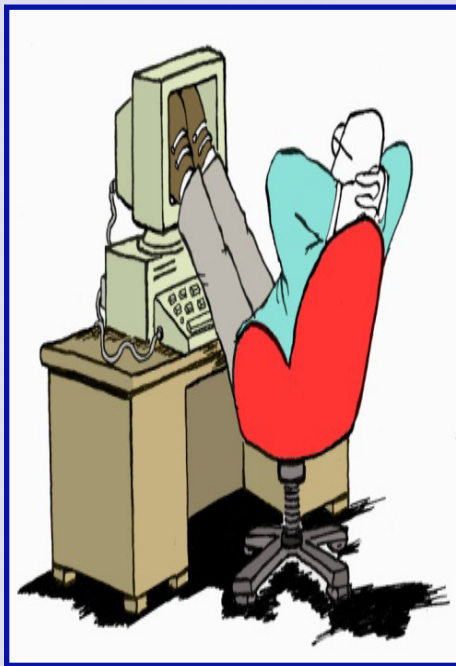
Norveška je, opet, najbolji primjer da se formalno ne mora biti članicom Evropske unije, a da budeš kulturno i ekonomski superioran. Kao što se Crna Gora može

šporkarijom koju mogu da upražnjavaju samo sumnjivi Somalijci, lirijske kraljice noći, po neki Arapin i tako dalje na istok.

Koliko treba da prođe seminara da bi se odnos prema državnoj svojini promijenio? Čini mi se da tu pomoći nema i da u ovoj inkarnaciji neću doživjeti, da mi neki recepcioner, nalik 20-godišnjem Ričardu iz hotela Anker u Oslu, kaže kako voli da radi, hoće da radi i ne bi mogao da živi sa parama bez posla. Oskudni engleski ne dozvoljava čovjeku koji drži do sebe da upada u filozofske rasprave, ali morao sam

formalno pridružiti sutra, ali nema tog EULEX-a koji bi rastjerao kavopije iz Hercegovačke ulice u svim radnim terminima od maja do novembra.

Ono što je važno jeste da taj koncept odgovornosti koji se od malena uči u Crnoj Gori nije ni na pomolu. U prevodu ako imaš dijete, reci mu da je najpametnije i najljepše da ga svi mogu povući za onu stvar i da ne smije nikome da prećuti što znači da nikad ne ćuti, što opet znači da nikad ne sluša sagovornika. Taj obrazovni metod Crnogorci prenose u svim djelatnostima, pa se tako regrutuju oni koje su roditelji i mediji najviše odradili parolama i tapšanjem po ramenu. Gospodin građanin, s druge strane, koji ne želi da bude berzanski guru niti šahovski velemaistor većma miran porodičan čovjek sa srednjom

da putuju u petoj deceniji, što je ljudski. Ipak, ako ta vrsta ljudi treba da govori o EU, onda bolje da svi začutimo.

Norveška je najbolji primjer da se formalno ne mora biti članicom Evropske unije, a da budeš kulturno i ekonomski superioran. Kao što se Crna Gora može formalno pridružiti sutra, ali nema tog EULEX-a koji bi rastjerao kavopije iz Hercegovačke ulice u svim radnim terminima od maja do novembra. Ono što je važno jeste da taj koncept odgovornosti, koji se uči od malena, u Crnoj Gori nije ni na pomolu

platom i dugim vikendima, e ta je fela u Crnoj Gori najviše ugrožena, a samim tim i normalan pogled na svijet, sredina između sirotinje i lopova... dok ja ovdje sad baš otkrivam toplu vodu.

Da ne bi sve bilo crno, recimo da ima nade. Ukoliko svaki treći crnogorski student ode napolje, može se reći da imamo šanse. Povezivanje sa simbolima i jezikom evropske ulice, evropskih institucija, borba sa opštim mjestima i predrasudama koje treba raščivijati dok te još mama i tata školuju, presudan je impuls za budućeg zdravog člana naše male države. Koliko svega toga fali bolno je vidljivo kada pogledamo mnoge crnogorske političare. Oni su počeli

Jednim prostim odlaskom preko granice stvari postaju malo jasnije. Prije svega, vidi čovjek da je vrijeme mnogo skuplje i da niko ne

Ukidanje viza jedna je od najvećih prekretnica koju Crna Gora ima da čeka. To se može nazvati čak i važnijim danom od ulaska u EU, pa čak i od svetog referenduma. Jer to će biti dan kada će oni bolji imati šansu da se integrišu u svijet kome pripadaju od rođenja

čeka Crnu Goru. Da se život odvija drugačije, fundamentalno usidren u jednoj pragmi što je Crnogorci još ni ne naslućuju. Osjećaj može da bude i praznina i nepripadanje tom novom svijetu. Deset godina treba da čekaš dozvolu da se slobodno šetaš kontinentom koji ti uvaljuju kao tvoj. Ispaštajući grijehe koljača iz devedesetih, cijele su generacije

balkanske otišle dođavola i njihov strah od putovanja i promjena možeš da sječeš nožem na svakom stranom aerodromu, u redovima za čekanje, pod dirljivom firmom "non EU citizens".

Ukidanje viza jedna je od najvećih prekretnica koju Crna Gora ima da čeka. To se može nazvati čak i važnijim danom od ulaska u EU, pa čak i od svetog referenduma. Jer to će biti dan kada će oni bolji imati šansu da se integrišu u svijet kome pripadaju od rođenja. Za sada imamo Zajednički aplikacioni centar, kako li se zove to mjesto gdje se Crnogorcima izdaju vize za zemlje EU. To je mjesto sa neljubaznim osobljem i nekoliko afera iza sebe. Što je opet slika EU. Malo čudi što oni nemaju nikakvu potrebu da nam tu sliku uljepšaju na šalteru, ali, s obzirom da im svakog dana pjevamo ode ispod prozora, možda nema ni potrebe...

Evo, grakću galebovi Norveški i mame terase, tako da se u balkanskom maniru mora završiti i ovo kratko javljanje, dakle, romantično i naprečac. Jedva čovjek čeka da se vrati u Crnu Goru i da ćuti o doživljajima sa puta.

Nikome ne dati lijepe trenutke bliskosti sa drugim kulturama, mirisima i bojama. Držati u sebi sliku drugog svijeta koji te privlači i

plaši.

Najljepše je kući i ostala staračka preseravanja, na kraju su i tačna.

U to ime pozdrav iz ulice Anker uz domoljubni slogan – Norveška, moj dio planete!

Autor je novinar dnevnog lista "Vijesti"

NOVI PARLAMENT I POTREBA ZA DEMOKRATSKIM ISKORAKOM

Vrijeme je za drugačiji odnos većine i manjine

Na parlamentarnim izborima održanim 29. marta 2009. Koalicija Evropska Crna

Piše: Stevo Muk

Gora – Milo Đukanović koju čine Demokratska partija socijalista (DPS), Socijal-demokratska partija (SDP), Bošnjačka stranka (BS) i Hrvatska građanska inicijativa (HGI) osvojila je 48 mandata. Socijalistička narodna partija (SNP) predvođena Srđanom Milićem osvojila je 16 mandata, Nova srpska demokratija čiji je lider Andrija Mandić 8 mandata, Pokret za promjene koji vodi Nebojša

Vrijeme je za promišljanje drugačijeg odnosa većine i manjine u crnogorskoj Skupštini

Medojević 5 mandata. Po jedan mandat su osvojile partije i koalicije koje predstavljaju albansku nacionalnu manjinu: Demokratska unija Albanaca čiju je nosilac liste Ferhat Dinosha, Forca čiji je lider Nazif Cungu, Koalicija Demokratskog saveza u Crnoj Gori i Albanske Alternative čiji su lideri Mehmet Bardhi i Gjergj Camaj, kao i Koalicija Perspektiva čiju je listu predvodio Almir Hollaj.

Demokratska partija socijalista je nasljednica Saveza komunista Crne Gore. Sadašnji naziv nosi od Kongresa 1992. DPS je, od 2008. godine, punopravna članica Socijalističke internacionale. U dosadašnjem sazivu, DPS je imao 33 poslanika/ce u Skupštini Crne Gore, Predsjednika i većinu članova Vlade

Crne Gore.

Pokret za promjene (PZP) je osnovan u julu 2006. godine. Osnivači partije su pripadali nevladinoj organizaciji Grupa za promjene (GZP) koja je na javnoj sceni djelovala od 2003. do 2006. PZP je blizak Evropskoj narodnoj partiji. Poslije izbora 2006. imao je 11 mandata u Skupštini Crne Gore, a dio rukovodstva i članstva izašao je iz partije 2009. i osnovao Demokratski centar (DC), partiju koja je na izborima nastupila u koaliciji sa Liberalnom partijom (LP) ali nijesu uspjeli da pređu izborni cenzus.

Socijalistička narodna partija je osnovana februara 1998. nakon podjele jedinstvenog DPS-a. SNP je, do sada, imao 7 poslanika u Skupštini Crne Gore, a nastupao je u koaliciji sa NS i DSS na izborima 2006. SNP je bio lider bloka stranaka za

zajedničku državu Srbije i Crne Gore. Predsjednik SNP-a je i Predsjednik Nacionalnog savjeta za evropske integracije (NSEI).

Socijal-demokratska partija Crne Gore je osnovana na Kongresu ujedinjenja SDPR-a i Socijalističke partije Crne Gore juna 1993. Stranka je punopravna članica Socijalističke internacionale od 1996. U prethodnom sazivu SDP je imala 7 poslanika/ca u Skupštini Crne Gore i niz članova Vlade.

Nova srpska demokratija (NOVA) je osnovana januara 2009. ujedinjavanjem Srpske narodne stranke (SNS) i Narodne socijalističke stranke (NSS).

Bošnjačka stranka (BS) kao partija bošnjačke manjine sa sjedištem u Rožajama nastala je političkim udruživanjem četiri političke partije:

Internacionalna demokratska unija (IDU), Stranka demokratske akcije (SDA), Bošnjački demokratski savez (BMS) i Stranka nacionalne ravnopravnosti (SNR). BS je na izborima 2006. nastupila u koaliciji sa Liberalnom partijom i u prethodnom sazivu imala imala 2 poslanika.

Hrvatska građanska inicijativa (HGI) je politička stranka osnovana maja 2003. sa ciljem da vodi posebnu brigu o ostvarenju prava i sloboda hrvatskog naroda u Crnoj Gori. HGI je na izborima 2006. nastupala u koaliciji sa DPS i SDP i imala 1 poslanika.

Demokratska unija Albanaca je partija albanske manjine osnovana januara 1994., a u prethodnom sazivu Skupštine imala je 1 poslanika. Predstavnik DUA u Vladi bio je ministar za ljudska i manjinska prava.

Nova demokratska snaga FORCA – politička partija Albanaca sa sjedištem u Ulcinju osnovana je oktobra 2005. Na prethodnim izborima nije ušla u Skupštinu.

Koalicija albanskih partija – Demokratskog saveza u Crnoj Gori i Albanske Alternative – su u prethodnom sazivu Skupštine pojedinačno imale po 1 poslanika.

Albanska koalicija – Perspektiva po prvi put ulazi u Skupštinu.

Konstituisanje novog saziva crnogorske Skupštine prilika je i za konstituisanje novog odnosa parlamentarne većine i manjine. U krug parlamentarne većine će, izvjesno, pored članica velike pobjedničke koalicije ući i DUA. Parlamentarna manjina će biti oličena u trima većim strankama SNP, NSD i PZP, i tri male albanske nacionalne stranke odnosno koalicije DSuCG i AA, Perspektiva i Forca.

Vladajuća većina se u Skupštini

ranije često služila raznovrsnim metodama pritiska, opstrukcija i obesmišljavanja opozicionih prijedloga, inicijativa i zahtjeva. Crnogorska opozicija se, pak, ranije često služila bojkotom plenarnih zasjedanja kao metodom pritiska na parlamentarnu većinu i Vladu, mahom povodom ukidanja direktnih prenosa parlamentarnih zasjedanja od strane javnog servisa RTCG.

Vrijeme je za promišljanje drugačijeg odnosa većine i manjine u crnogorskoj Skupštini. Poslanici bi trebali, prilikom konstituisanja novog saziva, a posebno u pogledu izbora potpredsjednika Skupštine i predsjednika skupštinskih odbora, voditi računa o preporukama Parlamentarne Skupštine Savjeta Evrope sadržanim u rezoluciji 1601 iz 2008. koja nosi naslov "Proceduralne smjernice o pravima i odgovornostima opozicije u demokratskom parlamentu".

Imenovanje potpredsjednika Skupštine iz reda opozicije bilo bi nova vrijednost i značajan demokratski iskorak u radu Skupštine Crne Gore. Dogovor parlamentarne većine i manjine o ovom pitanju bio

Imenovanje potpredsjednika Skupštine iz reda opozicije bilo bi nova vrijednost i značajan demokratski iskorak u radu Skupštine Crne Gore

bi prilog političkoj kulturi, dijalogu i poštovanju usvojenih propisa. Poslovnikom Skupštine Crne Gore je propisano da se jedan potpredsjednik bira, na prijedlog opozicije, iz reda opozicije. Međutim, u prethodnom sazivu Skupštine, opozicija nije imala potpredsjednika jer vladajuća većina nije htjela da prihvati prijedlog opozicije da se na tu funkciju izabere poslanik iz redova Srpske liste i potpredsjednik Srpske narodne stranke, pod obrazloženjem da ova koalicija i partija ne priznaju državu Crnu Goru i njene simbole pa je kao takav ovaj poslanik neprihvatljiv za tako značajnu državnu funkciju.

U prethodnom sazivu Skupštine, predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode bio je poslanik PZP-a, a Odborom za ekonomiju, finansije i budžet predsjedavao je poslanik SNP-a.

Prilikom izbora predsjednika skupštinskih odbora u novom sazivu treba povesti računa o tome da je pomenutom Rezolucijom Parlamentarne Skupštine Savjeta Evrope, između ostalog, preporučeno sljedeće "Predsjedavanje stalnim odborima omogućava se parlamentarnim grupama na osnovu propor-

cionalne zastupljenosti; poslanik opozicije predsjedava makar jednim odborom; predsjedavanje odborima koji su nadležni za nadgledanje rada vlade, kao što su odbor za budžet i finansije, odbor za reviziju ili odbor za nadzor službi bezbjednosti i obavještajnih službi, treba omogućiti poslaniku iz opozicije".

Bilo bi od značaja da parlamentarna većina ubuduće, za razliku od dosadašnje prakse, obezbijedi ravnopravan tretman i raspravu o opozicionim prijedlozima zakona, kao i o inicijativama opozicije za primjenom kontrolnih funkcija Skupštine.

Na taj način bi se učinio i

značajan iskorak u pravcu prevazilaženja stanja u Skupštini Crne Gore. Podsjećanja radi, u Izvještaju Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2008, se navodi i da "Skupština nije dobro iskoristila radna tijela", kao i da "poštovanje Poslovnika i dalje ostaje problematično. Štoviše, mehanizmi nadzora i kontrole predviđeni Poslovnikom se ne koriste na odgovarajući način. Rad Skupštine još nije dovoljno efikasan i transparentan, naročito u pogledu pravovremenog planiranja tačaka dnevnog reda i dostavljanja dokumenata skupštinskim odborima." Dalje Komisija ocjenjuje: "Skupština je značajno unaprijedila nadzor nad odbrambenim i bezbjednosnim strukturama, što je ključni prioritet Evropskog partnerstva. Međutim, ima još prostora za značajnije unaprijeđenje nadzora nad glavnim aspektima rada ovih tijela. Nadzorna uloga Skupštine generalno ostaje i dalje slaba."

Usvajanje odnosno primjena navedenih preporuka bilo bi i u skladu sa duhom izjava koje su nakon nedavnih parlamentarnih izbora date od strane predstavnika zajedničke posmatračke misije OEBS-a i Savjeta Evrope, a u kojima je naglašena važnost inkluzivnosti u postizbornom procesu.

Autor je predsjednik Upravnog odbora Instituta Alternativa

MLADI U CRNOJ GORI NE VIDE ALTERNATIVU EVROPSKOJ UNIJI

EU, moj san!

I have a dream
– izgovorio je
dr **Martin Luther King** pred oko
250 hiljada lju-
di, 28. avgusta

Piše: **Andrej Milović**

1963. godine u Washingtonu.

On je imao svoj san. Sanjao je o
ravnopravnosti crnaca i bijelaca.

Danas, preko pola vijeka kasnije,
bez namjere da vučem paralelu

Sanjam da mogu putovati bez viza kao i studenti iz EU, sanjam da mogu aplicirati na nekom od priznatih evropskih univerziteta, zaposliti se u nekoj od EU institucija...

između sebe i Martina Lutera Kinga,
ali sa željom da naglasim snagu
jednog sna, i ja vama kažem da imam
svoj san. Sanjam da Crna Gora bude
članica Evropske unije.

Možda moj san i nije toliko težak
za ostvariti kao onaj koji je vodio
Martina Lutera Kinga. Ipak, mnogo je
izazova pred nama, a moramo da se
borimo i sa predrasudama, sa samima
sobom, sa svojim navikama i tradicijom
da bismo ostvarili taj san.

Kao student, sanjam da ulaskom u
Uniju budem građanin velike porodice
evropskih država, sanjam da imam
jednak status kao moje kolege i
koleginice iz Milana, Pariza, Berlina,
Madrida, Londona... Sanjam da mogu

Naše uključivanje u procese odlučivanja je temelj zdravog puta kojim može da ide naša zemlja

putovati bez viza kao i studenti iz EU,
sanjam da mogu aplicirati na nekom
od priznatih evropskih univerziteta,
zaposliti se u nekoj od EU institucija...

Ali, nažalost, moj san je, za sada,

zaista, samo san i neizvjesno je još
kada će postati java.

No, srećan sam jer se ovdje, ipak,
prepoznaju vrijednosti EU i ljudi žele
da se kreću u pravcu Unije. Promjena
je, stoga, neumitna. Balkanske navike
nam ne idu na ruku, a najveća
prepreka na našem evropskom putu
smo mi sami. Moramo da se žrtvuje-
mo jer je mala cijena naše žrtve, koli-
ka je vrijednost cilja koji želimo da
ostvarimo. Ako hoćemo da se naša
država mijenja na bolje, onda
moramo mi da se mijenjamo, ne
može se promijeniti država sama od
sebe, a mi ostati isti.

Ulaskom u EU, otklanjamo sve

kulturološke, ideološke i brojne druge
barijere između nas i razvijene
Evrope. Putovanjem i sticanjem novih
poznanstava van naše domovine,

Balkanske navike nam ne idu na ruku, a najveća prepreka na našem evropskom putu smo mi sami

proširujemo sopstvene vidike, ostvaru-
jemo nesmetanu komunikaciju sa
našim vršnjacima, omogućavamo da
na razlikama u tradiciji i načinu
života, steknemo nova iskustva, tj.
dobijemo novu percepciju i otrgnemo
se od balkanskog jednonumlja i
nacionalnog ograničenja koje nas je
koštalo bezbrižne mladosti, a nažalost,
i hiljada života.

Naše uključivanje u procese

odlučivanja je temelj zdravog puta
kojim može da ide naša zemlja. U
suprotnom, naša pasivnost nas može
odvesti u "dugo putovanje u jevropu",
i vratiti nas decenije u nazad, čime

Martin Luther King

bismo osudili buduće naraštaje da
prolaze kroz agoniju 90tih godina i da
trpe posljedice koje mi danas trpimo.

Zato, kolege student i studentkin-
je, hajde da mi počnemo da radimo
drugačije. Budimo primjer odraslima
kako treba da se ponašamo, kako
treba da pristupamo poslu, ulažimo u
sopstveno znanje, usavršavamo se u
svakom pogledu i ne dozvolimo da
nas bilo kakvo razočarenje odvede u
pogrešan smjer.

Vjerujem da upravo mi treba da

vodimo ovu zemlju u Evropsku uniju,
da budemo pokretačka snaga jer
volimo ovu zemlju i želimo joj najbol-
je. Shvatili smo, valjda, da se svoja
domovina brani ljepotom, čašću i
znanjem, životom i lijepim vaspitan-
jem, kako je to rekao pjesnik
Ljubivoje Ršumović, a ne nacionaliz-
mom i oružjem.

Evropska unija je ideal svih nas,
zvijezda vodilja u koju gledaju svi
mladi od Herceg Novog do Ulcinja,
od Pljevalja do Rožaja, od Podgorice
do Nikšića. želimo da naša zvijezda
bude među onih 27.

EU nema alternativu!

***Autor je student Fakulteta za
državne i evropske studije u Podgorici***

ZAŠTO ŽELIM DA BUDEM GRAĐANIN EVROPSKE UNIJE

Moramo preplivati rijeku

Rođen sam u Crnoj Gori. U zemlji sa neprocjenjivim prirodnim bogatstvom, neumornim rijekama, pre-

Piše: Marko Sekulić

lijepim planinskim masivima, istorijom, u duhu starog vremena koje je Crnu Goru izklesalo kao ekološku divu, i mjestom u kojem svako može naći kutak za sebe.

Da li takva Crna Gora treba da bude dio Evropske unije, a svi mi njeni punopravni građani? Da li je Evropa zatvoren dvorac bez kapija i mostova, gdje samo anđeo može da dospije..?

Neko mi je jednom šapnuo da postoje mostovi svuda, ali da bi do njih stigao moram preplivati rijeku koja hrani dvorac, rijeku koja je brza i nepresušna i zove se "rijeka evropske demokratije!"

Sve ima svoje prednosti i mane, ali na kraju bilans će uvijek biti pozitivan

Tokom svojih pedeset godina, kada je poslije pomirenja i ujedinjenja ta rijeka i nastala, Evropska unija je počivala na prevazilaženju svih briga kraja XX i početka XXI vijeka. U tome su hrabro učestvovali i svi njeni građani, prkosna ekonomija, sigurnost koja ostavlja bez daha i sloga koja se čak i "višoj sili" smiješi. Kao takva, Unija je postala svjetski igrač, dosljedna u svojoj ulozi i privržena multinacionalnosti, etničkoj skladnosti, promociji ljudskih prava, sloboda, demokratije, neoliberalnoj trgovini, pružanja pomoći i svim ostalim vrijednostima koje ovu tvorevinu danas čine uzvišenom.

Takve vrijednosti ne treba da mi budu nametnute. Naprotiv, one postoje, tu su, nadomak mojih ruku. Ono što moram uraditi je da upoznam partnera sa druge strane koji mi pruža ruku, da preuzmem odgovornost, kako bi te vrijednosti već sjutra prepoznao i unaprije-

dio. Siguran sam da u borbi za ideju uspostavljenja saradnje evropskih država u svim kontrapozitivnim oblastima, poput različitih ekonomija, mnogo ljudi odustaje. Neki od tih ljudi imaju svojevrstni kompleks niže vrijednosti, koji prikrivaju negativnim doživljajem vlastitih postupaka ili pitanjima identiteta.

Želja da uživam prava, kao građanin Evropske unije, je jača od toga. Sama pomisao na mnogobrojne mogućnosti koja bih stekao, i otvarao ih kao rođendanske poklone, a pri tome neumoljivo i neprestano čitao, prevazilazi te male i nevažne stvari i okreće me velikom

Uvijek sam vjerovao da Crna Gora ima što da pruži i da obogati kulturu evropske porodice ujedinjenih naroda

cilju. Svakog dana imao bih nove zadatke, nova putovanja, nova osvajanja, ponekad i poziv za zajedničku pomoć preko nevidljivih granica.

Ali, što mi zapravo donosi ta odgovornost, da li je to previše za mene? Da li je dovoljno ostati i pomagati svojoj porodici ovdje, izlaziti sa društvom i

uzaludno provoditi dane ispijajući svaki dan nade za bolje sutra?

Možda je odgovor da zauvijek

ostanem da živim u omći zapadnog Balkana koja nas vremenom sve više steže. I nikad ne reći "oprosti" za dio ne tako davne istorije koja je donijela samo rat, razaranja i tužne uspomene.

Vjerujem da glavni odgovor leži upravo u istoriji zemalja Evropske unije. Ona u meni budi smisao postojanja i jasno mi daje odgovor zašto želim postati njen građanin.

Znam, ispred mene su izazovi. Brod sa kormilarom koji me čeka, vodi mene, građanina Crne Gore u vode Evropske unije. Ovoga puta neću biti neodlučan jer izvjesno je što je na kraju. Posljedično,

kao građanin malene Crne Gore u Evropskoj uniji, evropski građanin, proširiću svoja znanja i horizonte, a onda ih zagrliti i dijeliti dalje. Takva harmonija više neće biti nevidljivi kompleks, ili još jedna bajka koju mi je neko davno pročitao prije spavanja, već će oblikovati moj život u svim sferama, a društvo će ponovo disati punim plućima.

Sve ima svoje prednosti i mane, ali na kraju bilans će uvijek biti pozitivan.

Moj studentski život upravo sam proveo u toj Evropskoj uniji. Bio sam u prilici da imam jednake mogućnosti, a opet da sačuvam svoju različitost i jedinstvenost.

Uvijek sam vjerovao da Crna Gora ima što da pruži i da obogati kulturu evropske porodice ujedinjenih naroda.

Za status građanina u to ime vrijedi čekati za vize ispred ambasada, biti istrajan u redu za "non-EU" i još malo skupiti snage i dovršiti maratonsku trku.

Živim taj san, baš kao jedan putnik koji traži oazu za žedne karavane. Jednom kad nađem tu oazu, neće više biti san, već java, stvarnost koja nema dna, koja nema kraja, a razloga "zašto" nije malo.

Autor je polaznik VIII generacije Škole evropskih integracija i pripravnik u Ministarstvu za ekonomski razvoj Vlade Crne Gore

Siva ekonomija u porastu

I dok gotovo svaki dio privrede EU opada zbog recesije, jedan sektor – crno tržište – počinje se povećavati, zaključili su studije austrijskog stručnjaka **Johannes Keplera**.

Siva ekonomija – koja uključuje neporezovanu trgovinu robama i uslugama, kao što je novac na ruke kod građevinskih radova ili popravki automobila, bez ozbiljnog kriminala poput ilegalne trgovine drogom i prostitucije – prema predviđanjima studije trebala bi ove godine porasti za 0,3 do 0,9% u 14 bogatih zemalja EU koje su članice Organizacije za privrednu saradnju i razvoj (OECD).

Najveći rast, od 0,8 do 0,9%, očekuje se u Irskoj, Velikoj Britaniji i Španiji, dok se na drugoj strani ljestvice s najnižim očekivanim stopama rasta sivog tržišta nalaze Belgija, Austrija i Njemačka.

Rast sive ekonomije u bivšim komunističkim zemljama, sada članicama EU-a, koje nisu obuhvaćene istraživanjem, vrlo će vjerojatno biti sličnih razmjera, ako ne i veći.

Ako se zaključi iz analize obistine, zaokret će se dogoditi nakon 15 godina uzastopnog pada aktivnosti na crnom tržištu.

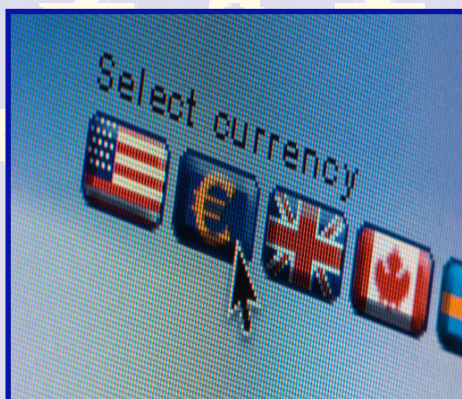
Sve više korisnika ".eu"

Velike multinacionalne kompanije, mala i srednja poduzeća, te nevladine organizacije, naučni instituti i građani podjednako su dobro prihvatili evropski internet domen ".eu", što potvrđuje i podatak o više od tri miliona registriranih korisnika, objavila je Evropska komisija.

Time se domen ".eu" učvrstio na petom mjestu ljestvice nacionalnih domena. Vodeće mjesto s registrovanih 13 miliona korisnika pripada kineskom nacionalnom domenu ".cn", na drugom je mjestu njemački ".de", na trećem britanski ".uk", te holandski ".nl".

Najviše korisnika domena ".eu" registrirano je u Njemačkoj koja pokriva 30% udjela u ukupnom broju korisnika tog domena.

U međuvremenu, Švedska je postala prva članica EU koja je povodom predstojećeg predsjedavanja Unijom odlučila pokrenuti službenu stranicu u krovnom

domenu ".eu". Ta adresa službeno će glasiti "www.se2009.eu".

Registracija u evropskom internet domenu ".eu" počela je 7. decembra 2005. i u početnoj fazi bila je dostupna samo tijelima javne uprave. Od marta 2006. dostupna je i svim građanima EU i organizacijama osnovanim u EU.

Britanija nije raj za djecu

Evropska djeca najbolje žive u Holandiji i u Skandinaviji, dok je Velika Britanija od

29 zemalja obuhvaćenim istraživanjem Univerziteta u Yorku na niskom 24. mjestu. Iza nje su samo Rumunija, Bugarska, Litvanija, Letonija i Malta.

Istraživanje se odnosi na djecu i mlade do 19 godina, a istraživači su primijenili 43 različita kriterijuma, od stope smrtnosti do kvaliteta stanovanja.

Loša pozicija Britanije, iako se ta zemlja nalazi među vodećim svjetskih ekonomijama, "uzrokovana je prije svega visokim brojem djece koja žive u porodicama u kojima ni jedan roditelj ne radi".

Domaćinsko upravljanje

Vlade zemalja EU dobiće nazad 1,79 milijardi eura nepotrošenog novca iz zajedničkog budžeta Unije za 2008, objavila je EK.

Komisija je saopštila da taj višak odražava "efikasnost upravljanja budžetom i stalne napore da se od članica traži da plaćaju samo ono što je striktno nužno".

Njemačka, koja i najviše izdvaja za budžet EU, dobiće natrag 356,7 miliona eura, slijede Francuska (280,1), te Velika Britanija (270,7) i Italija (222,7).

Prema EU propisima, nepotrošeni novac iz budžeta Unije, koji je u 2008. iznosio oko 116 milijardi eura, vraća se državama članicama.

Stop opasnim proizvodima

Evropskog tržišta prošle godine povučeno je 1.866 opasnih proizvoda, 16% više nego 2007, pokazuje godišnji izvještaj EK.

Među povučenim proizvodima najviše je bilo igračaka (498), električnih aparata (169), motornih vozila (160), te tekstilnih proizvoda (140). Među njima je bilo 909 proizvoda iz Kine, a najviše opasnih proizvoda otkriveno je u Njemačkoj (205).

Island želi u EU

Islandska premijerka **Johanna Sigurdardottir** kazala je da će članstvo u EU biti vladin prvi prioritet, ako pobijedi na opštim izborima. Ona je predviđala da će zemlja usvojiti euro za četiri godine od početka novog mandata.

Članstvo Islanda u EU jedno je od glavnih pitanja predizborne kampanje, a islandski su birači vrlo podijeljeni jer se mnogi brinu da neće zaštititi ribarsku industriju koja je trenutno temelj ekonomije nakon kolapsa finansijskog sektora prošle jeseni.

Najnovije istraživanje javnog mišljenja pokazalo je da je većina Islandana za početak pregovora s EU – 64,2%, ali se samo 39,7% želi i priključiti EU.

EVROPSKI PARLAMENT I DRŽAVE ČLANICE RAZLIČITO GLEDAJU NA ILEGALNU SJEČU DRVA

Hodanje preko brvna

Dok je u Crnoj Gori akcija tokom koje je najavljeno da će se zasaditi 650 hiljada stabala mladice i dok afera za navodnim finasijskim malverzacijama potresa Upravu za šume i ministarstvo poljoprivrede, Evropska unija je napravila važan iskorak u borbi protiv ilegalne sječe drva.

Na sjednici Evropskog parlamenta 22. aprila izglasana su strožija pravila o trgovini građom u okvirima unutrašnjeg tržišta, uključujući teže kazne protiv onih koji ih budu prekršili.

Parlament je usvojio nova pravila na osnovu izvještaja poslanice Zelenih iz Velike Britanije, **Caroline Lucas**, kojim se podržava prijedlog Komisije o trgovini građom.

Prema ovom zakonu, odgovornost je svih učesnika u lancu trgovine da osiguraju da građa dobijena nelegalnom sječom ne dospije na evropsko tržište.

Komisija je najprije predlagala jednokratnu provjeru novih operatera koji se pojave na tržištu. Parlament, međutim, insistira na obavezi svih trgovaca i proizvođača da jasno navedu porijeklo proizvoda i snabdjevača kroz sistem praćenja porijekla.

Dvije godine nakon stupanja na snagu ove uredbe sve države članice će biti obavezne da pruže odgovarajuće informacije o drvnim preradevinama na tržištu EU.

Ovom odlukom parlamenta trgovina nelegalnom sječom i zvanično postaje krivično djelo, čime se države članice obavezuju da uvedu finansijske sankcije za trgovce koji prekrše zakon. Prijedlog Parlamenta je da novčane kazne trebaju biti "u vrijednosti najmanje pet puta većoj od ukupne vrijednosti proizvoda".

Usvojena uredba, takođe, predviđa strožiji nadzor i traži od nadležnih vlasti da kontrolišu čitav trgovinski lanac. U slučaju prekršaja vlasti moraju preduzeti "korektivne mjere" poput "momentalnog obustavljanja komercijalnih aktivnosti" i "konfiskacije građe i drvnih proizvoda", kaže se u odluci Parlamenta.

Ovako strog pristup samo odražava rasprostranjenost problema. Prošlogodišnji izvještaj Svjetskog fonda za prirodu (World Wide Fund for Nature – WWF) je pokazao da gotovo jedna petina građe koja dospije na evropsko tržište potiče iz ilegalnih izvora.

Međutim, dok je usvajanje pravila u trgovini u Parlamentu prošlo relativno lako i bezbolno, na drugoj strani još se čeka na odgovor 27 zemalja članica. Predsjedavajući EU, češka, planira da predstavi zajednički stav članica do juna, nakon čega procedura prelazi u ruke švedana koji dolaze na čelo EU početkom jula.

Prema navodima *EurActiv*-a, rasprava u Savjetu napreduje mnogo sporije zato što je jedan broj članica zauzeo sasvim drugačiji stav u vezi sa ovim pitanjem od onog koji zagovaraju njihovi predstavnici u Evropskom parlamentu. Na Savjetu je da izađe na kraj sa tehničkim "detaljima", na primjer sa pitanjem kako organizovati sistem nadzora i kako koordinirati rad nacionalnih agencija čija će dužnost biti da nadgledaju trgovinski lanac.

"Stav Parlamenta je više ideološke prirode", tvrdi nezvanični izvor, navodeći da bi obaveza provjere porijekla građe od strane svakog operatera predstavljala ogroman teret za industriju. Postoji i potreba da se utvrdi da li EU uopšte ima prava da proglasi korišćenje građe dobijene iz nelegalnih izvora krivičnim djelom ili je

I DO 40% DRVENE GRAĐE IZ NELEGALNIH IZVORA

Caroline Lucas, poslanica Zelenih u Evropskom parlamentu kaže da EU već godinama pridikuje drugima o problemima ilegalne sječe dok je sama u isto vrijeme jedno od najvećih tržišta za ovu vrstu robe.

Prema njenim procjenama, između 20 i 40% drvene građe u EU dolazi iz ilegalnih izvora. "Tako se obaraju cijene građe i ugrožava životni standard osoba čija primanja zavise od šuma, državama se uskraćuju porezi, a šume se nekontrolisano uništavaju", kaže Lucas.

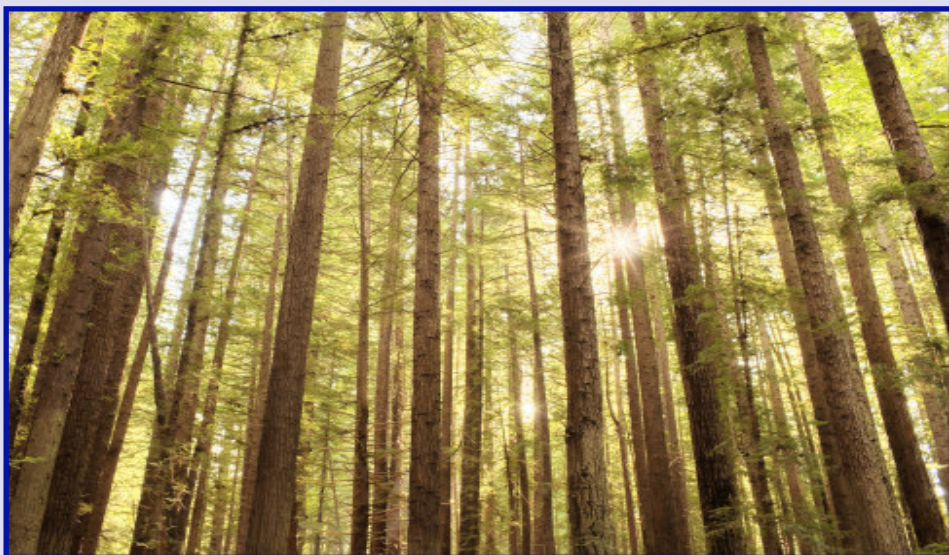
to u nadležnosti zemalja članica.

Švedski zvaničnici, međutim, tvrde da iako razlike u interesima postoje, jer neke članice uglavnom uvoze a druge izvoze građu, ne treba preuveličavati nesuglasice u pregovorima.

"Sasvim je normalno da je potrebno vrijeme da se formulišu i sprovedu potpuno nova pravila u oblasti koja ranije nije bila uređena. Bilo bi prilično zabrinjavajuće kad bi o takvim stvarima donosili uredbе preko noći", tvrdi jedan od zvaničnika.

Izvor iz jedne druge države članice koja je važan izvozač drvene građe objašnjava da je problem u tome što države proizvođači građe uglavnom već imaju sopstvenu legislativu u ovoj oblasti koja većinom dobro funkcioniše i da su sada zabrinute da njihova pravila neće biti u skladu sa evropskim zakonom, a da bi sveobuhvatne promjene bile i skupe i neefikasne.

Zemlje koje uvoze velike

količine građe iz trećih zemalja, poput Holandije i Velike Britanije, se suočavaju sa još većim izazovima. čak, iako regulisanje trgovine bude išlo relativno lako unutar EU, jer u najvećem broju zemalja već postoji kakav-takav sistem nadzora, uvođenje sličnog sistema sertifikacije porijekla može biti veoma komplikovano, pa i nemoguće za treće zemlje, posebno za tropske oblasti u kojima je ilegalna sječa veoma

rasprostranjena.

Sa druge strane, čak i neke članice EU, poput Rumunije i Bugarske, imaju problema sa sprovođenjem zakona u ovoj oblasti i borbom protiv ilegalne sječe.

Švedska se nada da će uspjeti da donese odgovarajuće uredbe za vrijeme svog predsjedavanja, iako su dalja odlaganja moguća jer će Parlament morati da sačeka da prođu izbori da bi u novom sastavu potvrdio neophodne administrativne procedure.

EU je po prvi put pokrenula inicijativu za borbu protiv trgovine ilegalno sječenom građom 2003. godine, Akcionim planom za primjenu zakona u upravljanju šumama. Ovaj dokument predviđa takozvane "sporazume o dobrovoljnom partnerstvu" između EU i zemalja izvoznica drvene građe kojim se promovišu politike javnog snabdijevanja povoljne po trgovinu građom iz legalnih izvora.

No, sve mjere predviđene ovim akcionim planom su ostale na čisto dobrovoljnoj osnovi i pokazale su se prilično neefikasnim.

Do sada je EU uspjela da potpiše samo jedan takav sporazum o dobrovoljnom partnerstvu, sa Ganom.

EU KASKA ZA SAD

EU, koja je obično ispred svih u donošenju zakona vezanih za zaštitu životne sredine u ovoj oblasti kaska za Sjedinjenim državama.

SAD je prošle godine proširila najstariji akt zaštite životne sredine – tzv. Lejsi Akt iz 1900. godine tako da obuhvata bespravnu sječu. Njime se svaki subjekat umiješan u bilo koji stadijum lanca trgovine ilegalnom građom smatra pravno odgovornim.

U EU je pitanje ilegalne sječe usko vezano za širi problem propadanja šuma i deforestacije. Parlament je, takođe, usvojio rezoluciju kojom poziva lidere EU da na narednom samitu Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama koji će se održati u decembru u Kopenhagenu stavi problem deforestacije na dnevni red.

Grupe zelenih u EU, međutim, ističu da postoje ogromne razlike između EU retorike i napora da zaustavi deforestaciju i nedostatka pravnog odgovora na problem ilegalne sječe.

"Evropska unija ne može ozbiljno zastupati problem deforestacije i propadanja šuma i u isto vrijeme zatvarati oči pred problemom ilegalne sječe", kaže **Sebastien Risso**, politički direktor sektora šuma za Evropu pri Greenpeace-u.

On insistira da kredibilitet Evropske unije uopšte u pogledu zaštite životne sredine u ovom trenutku zavisi od njene odlučnosti da se pozabavi ilegalnom sječom i reguliše tržište građe.

V.Š.-V.Ž.

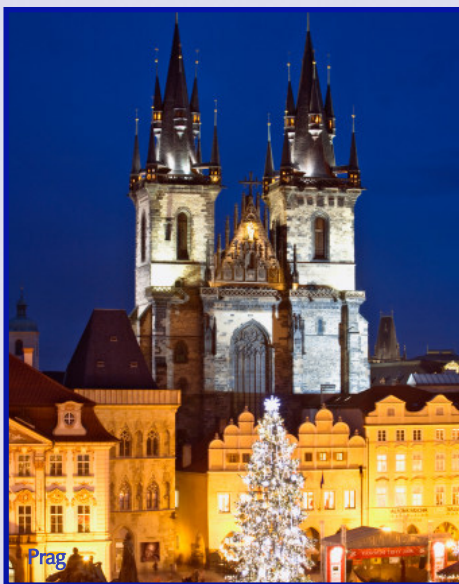
SAOPŠTENJE ČEŠKOG PREDSJEDAVANJA EU O ZAPADNOM BALKANU

Sačuvati tempo integracija

Potrebno je "sačuvati tempo integracija" zemalja zapadnog Balkana pri čemu napredak svake države ka članstvu u EU mora biti zasnovan na "pojedinačnim dostignućima i rigoroznom ispunjavanju uslova u pogledu političkih i ekonomskih reformi".

To se navodi u saopštenju češkog Predsjedništva Evropskom unijom nakon neformalnog sastanka ministara spoljnih poslova (GIMNIH) održanom 29. marta u zamku Hluboka nad Vltavom.

Tokom dvodnevnog sastanka sa predstavnicima Vlada EU mišljenja su razmijenili ministri inostranih poslova zemalja kandidata i potencijanih kandidata sa zapadnog Balkana, generalni sekretar Savjeta, te i Evropski komesar za proširenje,

Balkana.

"Neophodno je uspostaviti bezvizni režim sa svim zemljama zapadnog Balkana čim ove ispune

Neophodno je uspostaviti bezvizni režim sa svim zemljama zapadnog Balkana čim ove ispune zahtjeve zacrtane u mapama puta za liberalizaciju viznih režima

kao i specijalni izaslanici za Kosovo i BiH.

U zaključcima sastanka navodi se da proces stabilizacije i pridruživanja ostaje osnovni okvir politike EU prema zemljama zapadnog Balkana sve do njihovog pristupanja Uniji.

"Napredak u ekonomskim i političkim reformama i ispunjavanje neophodnih uslova i zahtjeva EU bi u bliskoj budućnosti trebalo da donese status kandidata svim preostalim zemljama potencijalnim kandidatima u regionu – u skladu sa pojedinačnim zaslugama i imajući u vidu članstvo u EU kao konačni cilj", piše u saopštenju.

Navodi se da je jačanje kontakata između pojedinaca jedna od najopipljivijih prednosti evropskih integracija za građane zapadnog

zahtjeve zacrtane u mapama puta za liberalizaciju viznih režima", navodi se u saopštenju i dodaje da je razmijenjena studenata i mladih stručnjaka od posebnog značaja za unaprijeđenje harmonije i prevazilaženje predrasuda između naroda zapadnog Balkana i na tome treba dalje raditi.

Prema navodima iz saopštenja, dobri odnosi sa susjedima i potreba da se nađu prihvatljiva rješenja za sva preostala prekogranična pitanja su od velike važnosti za dalji put regiona ka Uniji.

"Regionalna saradnja između zemalja zapadnog Balkana je osnovni činilac Procesa stabilizacije i pridruživanja, koji doprinosi međusobnom razumijevanju i pronalaženju rješenja za pitanja od zajedničkog značaja, poput borbe

protiv organizovanog kriminala i korupcije, povratka izbjeglica i granične kontrole. U tom kontekstu, učesnici su istakli uspjehe postignute u prvoj godini rada Regionalnog savjeta za saradnju i istakli da projekti regionalne saradnje moraju biti otvoreni za sve učesnike", zaključili su predstavnici Vlada EU.

Ističe se da ekonomska kriza u Evropi zahtijeva solidarnost i blisku saradnju između EU, međunarodnih finansijskih institucija i zemalja zapadnog Balkana.

"Zemlje regiona će i dalje imati na raspolaganju EU fondove za unaprijeđenje ekonomske stabilnosti i razvoja, a biće im stavljena na raspolaganje i dodatna podrška u vidu kratkoročnog Paketa za prevazilaženje krize u okviru Instrumenta za predpristupnu pomoć", stoji u zaključcima i naglašava se da su svi učesnici izrazili zadovoljstvo saradnjom za vrijeme nedavne krize u snabdijevanju gasom.

Govoreći o nedavnim i nadolazećim izborima u regionu zapadnog Balkana, Predsjedavajući je podsjetio na važnost održavanja slobodnih i fer izbora u skladu sa međunarodnim standardima i pravilima.

Ponovljeno je da će primjena Privremenog sporazuma i ratifikacija Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa Srbijom započeti onog trenutka kada Savjet zaključi da Srbija u potpunosti sarađuje sa Međunarodnim kriminalom za ratne zločine u bivšoj Jugoslaviji.

"Poželjno je da se što prije započne sa primjenom Privremenog sporazuma", preporuka je sa sastanka.

V.Ž.-V.Š.

Centar za građansko obrazovanje

Novi mladi lideri

Centar za građansko obrazovanje (CGO) završio je upis V generacije Škole mladog liderstva 15. aprila, 2009. Novih 22 polaznika/ca će biti u prilici da u naredna tri mjeseca prate sesije različitih formi na teme demokratije, liderstva, tolerancije, diskriminacije, konflikata i nenasilnog rješavanja istih, ljudskih i manjinskih prava, identiteta, aktivnog građanstva, rodne ravnopravnosti, stereotipa, odnosa s javnošću i evropskih integracija.

Nastava će se odvijati jednom sedmično, a izводиće je trenerski tim CGO-a, kroz radionice i interaktivno učešće polaznika/ca.

Nakon završene škole polaznici/ce dobijaju diplomu i stiču pravo da se dalje usavršavaju.

Školu mladog liderstva do sad je uspješno završilo oko osamdesetak srednjoškolaca koji će uskoro biti akteri društvenih zbivanja i donosioci odluka, u čemu će im pomoći i znanja i vještine stečeni u okviru Škole mladog liderstva.

NEVLADINE ORGANIZACIJE U EVROPSKOJ UNIJI

ILGA EUROPE – INTERNATIONAL LESBIAN AND GAY ASSOCIATION (MEĐUNARODNO UDRUŽENJE LEZBIJKI I GAY OSOBA)

ILGA Europe je krovna nevladina organizacija koja okuplja više od 200 organizacija koje zastupaju prava LGBT osoba na nivou Evrope.

ILGA ima konsultativni status u ekonomskom i socijalnom savjetu Ujedinjenih nacija, a učestvuje i u radu Savjeta Evrope. članica je evropske platforme socijalnih NVO-a. Osnovana 1978. godine i od tada ima sjedište u Briselu.

Vizija ILGA Europe je svijet oslobođen bilo koje vrste diskriminacije, uključujući i onu koja je zasnovana na seksualnoj orijentaciji, rodnoj pripadnosti ili načinu na koji neko ispoljava svoju seksualnost. Drugim riječima, svijet ravnopravnih i slobodnih ljudi.

Misija ILGA Europe je:

- da bude glas onih koji su na bilo koji način diskriminirani na bazi svoje seksualne orijentacije ili rodne pripadnosti;
- da bude promoter prava na ravnopravnost i slobodu od diskriminacije kroz lobiranje i zagovaranje punog poštovanja prava osoba drugačije seksualne orijentacije;
- da bude prenosilac informacija i edukator evropskih i međunarodnih institucija, medija i civilnog društva o problematici prava LGBT osoba;
- da obezbijedi stalno unaprijeđivanje kapaciteta organizacija i pojedinaca koji se bave zaštitom prava LGBT osoba;
- da putem kampanja i drugih oblika javnog zastupanja radi na izgradnji svijesti o potrebi punog poštovanja ljudskih prava LGBT osoba;
- da bude tačka susreta i umrežavanja srodnih organizacija koje djeluju na tlu Evrope i radi na izgradnji zajedničkih strategija i akcija.

ILGA je tokom svog djelovanja uspjela da unese antidiskriminacione odredbe u tekst Ugovora iz Amsterdama i Evropske povelje o ljudskim pravima.

Aktivnosti ILGA Europe uslovile su unošenje obaveze poštovanja prava LGBT osoba u zahtjeve koje bi trebalo da ispune zemlje kandidatkinje za članstvo u EU. Ova je mjera vrlo značajna jer vrši pritisak na zemlje kandidatkinje da značajnije unaprijede LGBT prava.

Svojim aktivnostima lobiranja ILGA je uspjela da izvrši pritisak na Evropsku komisiju da 2004. smijeni evropskog komesara za pravdu i unutrašnje poslove koji je zagovarao vrlo konzervativne stavove po pitanju sloboda seksualnih manjina i rodne ravnopravnosti, što je jedna od ilustracija kredibiliteta organizacije u okviru institucija EU.

Organizacija ima vrlo razvijenu izdavačku djelatnost, a pregled aktivnosti vezanih za politička, ekonomska i socijalna pitanja položaja LGBT osoba može se naći u redovnom elektronskom mjesečniku.

Više o organizaciji i njenim aktivnostima možete pronaći na web stranici: www.ilga-europe.org

Priredio: Petar ĐUKANOVIĆ

Dug put ka usklađivanju sa trgovinskom praksom i jedinstvenim tržištem EU

Završnom konferencijom u Bečićima, 3. i 4. aprila, 2009, okročen je projekat TRIM MNE, vrijedan preko 2 miliona eura, finansiran iz evropskih fondova sa ciljem da pruži podršku Vladi Crne Gore u ubrzanju usaglašavanja zakonodavstva i u izgradnji administrativnih kapaciteta u oblasti trgovine i jedinstvenog tržišta. U okviru predstavljanja sprovedenih aktivnosti u okviru

TRIM MNE projekta, ali i budućih izazova i zahtjeva koji stoje ispred crnogorske državne administracije na putu ka Evropskoj uniji, izlaganja su imali **Bastian Viegel**, direktor TRIM MNE projekta, **Leopold Maurer**, ambasador Delegacije Evropske komisije, **Gordana Đurović**, potpredsjednica Vlade Crne Gore, kao i predstavnici projekta **Matjaž Logar** i **Zvezdan Čadenović**.

Na samoj konferenciji, posvećenoj usklađivanju sa trgovinskom praksom i jedinstvenim tržištem EU, organizovani su i okrugli stolovi na teme „Trgovina“, „Konkurencija“, „Državna pomoć“ i „Zaštita potrošača“, na kojima su govorili domaći i eksperti iz EU. Centar za građansko obrazovanje (CGO) je na ovom skupu predstavljao **Milo Radulović**, saradnik na programima.

Balkan između Evrope i istorije

Centar za građansko obrazovanje (CGO), u saradnji sa Centrom za međunarodne odnose iz Poljske, a uz podršku Evropske komisije, realizuje projekat pod nazivom "Balkan – između Evrope i istorije" u okviru kojeg je od 21. do 25.04.2009. u Varšavi održan skup za urednike pisanih i elektronskih medija zemalja zapadnog Balkana i Poljske.

Cilj je bio da se omogućí učesnicima da steknu nova znanja o različitim fazama pristupanja EU, razmjene iskustva i znanja sa kolegama/icama iz Poljske, kao i da se da doprinos stvaranju osnova za

kontinuiran protok informacija, razmjenu iskustava i dobrih praksi medijskih profesionalaca iz zemalja zapadnog Balkana i načina da se istaknu njihova pojedinačna dostignuća u dosadašnjim aktivnostima koje se tiču ove oblasti.

U okviru ove posjete organizovan je i niz susreta sa javnim ličnostima iz Poljske

Iz Crne Gore na skupu su učestvovali **Milka Tadić Mijović**, direktorka nedjeljnika "Monitor", **Rajko Šebek**, urednik informativnog programa IN TV i **Petar Komnenić**, novinar radija "Slobodna Evropa" i urednik na TV Vijesti.

Perspektive stabilizacije i integracije za zapadni Balkan

Izvršna direktorka CGO-a **Daliborka Uljarević** učestvovala je 21.04.2009. na skupu "Perspektive stabilizacije i integracije za zapadni Balkan" u Dijonu (Francuska) koji organizuje Bourgogne Balkans Express uz podršku renomirane francuske obrazovne institucije Sciences Po Paris, Evropske komisije, NATO i drugih brojnih partnera.

Skup je okupio ugledne istraživače i aktiviste koji u praksi rade u oblasti evropskih integracija radi razmjene ideja, informacija i političkih mišljenja o ključnim pitanjima o budućnosti zapadnog Balkana, kako bi se raspravljalo o realnim rješenjima,

koja mogu biti odgovor na izazove sa kojima se region zapadnog Balkan suočava danas. O ovim pitanjima se razgovaralo kroz prizmu evropskih perspektiva, stabilizacije i vrijednosnog okvira. Moderatori sesija bili su čuveni novinari Le Monde-a, Economist-a i Courier International-a.

Uljarević je imala izlaganje u okviru sesije "Fenomen korupcije i pravni okvir na Balkanu: ključne reforme i crne tačke kroz izvještaje Evropske komisije".

Skup je otvorio **Pierre Mirel** ispred Evropske komisije i **Francois Patriat** ispred Burgundy regionalnog savjeta, kao i predstavnici SciencesPo.

Aktivnim građanstvom do evropeizacije

U Pragu je 22. 04.2009. održana stručna rasprava na temu "Perspektive za neformalno građansko obrazovanje u centralnoj, istočnoj i jugoistočnoj Evropi", u organizaciji njemačke asocijacije

MitOst, a u saradnji sa NECE mrežom.

U okviru prve sesije, iskustva u ovoj oblasti u Crnoj Gori i susjednim državama predstavila je **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka CGO-a.

Sa civilnim društvom do EU

Od 23. do 25.04.2009. CEDEM je u saradnji sa Euclid mrežom iz Londona organizovao seminar za predstavnike NVO "Ujedinjavanje sa Evropom kroz jačanje i povezivanje sa trećim sektorom" uz podršku britanskog ministarstva inostranih poslova.

Fokus je stavljen na pitanja izvora finansiranja NVO, jačanje međusobne saradnje i kapaciteta radi organizacione i finansijske održivosti NVO sektora u Crnoj Gori, a predstavljene su najbolje prakse iz Velike Britanije u ovim oblastima.

Učesnici su bili u prilici da uče o specifičnim tehnikama i vještinama prikupljanja sredstava kroz procedure koje se propisuju za EU fondove, ali i da steknu znanja o socijalnom preduzetništvu kao mogućnosti finansiranja aktivnosti od opštedruštvenog interesa koji se u zemljama zapadne Evrope pokazao kao veoma uspješan.

Posljednjeg dana, održana je i konferencija "Razvoj civilnog društva u Crnoj Gori" na kojoj su se, pored predstavnika NVO sektora, učestvovali i predstavnici državnih institucija, političkih partija i međunarodnih organizacija u Crnoj Gori. Prisutnima su se između ostalih, obratili: **Kevin Lyne**, britanski ambasador u Crnoj Gori, **Nikola Bertolini**, šef operativnog sektora Delegacije EK u Crnoj Gori, **Vanja Grgurović**, zamjenica sekretara Sekretarijata za evropske integracije, kao i **Goran Djurović**, direktor CRNVO-a. Tokom rasprave, učesnici skupa su bili u mogućnosti da iznesu svoja viđenja o izazovima sa kojima se suočavaju lideri civilnog sektora u Crnoj Gori.

Centar za građansko obrazovanje na seminaru i konferenciji su predstavljale **Ana Vujošević** i **Ivana Tatar**, saradnice na programima.

U OVOM BROJU PREPORUČUJEMO:

INTERNATIONAL MASTER IN SOCIAL SCIENCES, BERLIN AND ANKARA

The German Turkish Masters Program in Social Sciences at Humboldt-Universität zu Berlin, Germany (HU) and Middle East Technical University Ankara, Turkey (METU) is accepting applications for the 2009/10 academic year. GeT MA is an international Masters Program in Social Sciences at two leading universities in their respective countries.

Courses in Political Science, Sociology and International Relations offer students a specialized perspective on politics and society in Turkey and Germany, German-Turkish relations as well as the European dimension of domestic and foreign politics in both countries. Furthermore, students gain practical experience through an internship in either Turkey or Germany between their first and second year. Upon completion of the program, a Dual-Master of Arts in Social Sciences is awarded from both HU and METU. The GeT MA program prepares students for international careers in government agencies, NGOs, administration, journalism and research.

Language of instruction both in Ankara and Berlin will be English. Students are not expected to have German or Turkish proficiency. Language courses will be offered as part of the GeT MA program. GeT MA offers students from Germany, Turkey, and from around the world the opportunity to attend language courses either in German, Turkish, or a third language. To practice three languages in one MA program is a unique feature of GeT MA!

All GeT MA students receive comprehensive academic advising and have access to comprehensive student services. Students are assisted from the moment of acceptance, throughout their time in the program as well as after graduation as program alumni.

Application deadline: May 29, 2009

For further information about the application, please visit our website or contact us!

Homepage: www.bgss.hu-berlin.de/masters/getma (Berlin)

Homepage: <http://www.gtss.metu.edu.tr/> (Ankara)

Mail: infogetm@cms.hu-berlin.de

Telephone: 0049-30-2093-4456

INTERNATIONAL BUSINESS PROGRAM SCHOLARSHIP SPAIN

This is the opportunity for international students to acquire a multinational business culture and at the same time improve their Spanish by living in Spain through our International Business Program. The Program is based on the same practical methodological approach that is common to all FUNDESEM programs and covers the key areas involved in running a successful company.

On completion of the program, the students will:

- Understand the full complexity of a company.
- Be aware of how company departments are interrelated and how they are affected by corporate decisions.
- Be able to apply leadership skills to implement corporate renewal in a changing global business environment.

There are five 100% scholarships available, the candidates must write a motivation letter explaining why they would like to study this program and send it to Enrico J. Ahrens ejahrens@fundesem.es, the scholarships do not include housing expenses.

The deadline is July 31st 2009

Website: http://www.fundesem.es/jr/ENGLISH_IBP.pdf

SUMMER SCHOOL IN RESEARCH ON RELIGION, CULTURE AND SOCIETY IN EUROPE LEUVEN, BELGIUM

Date: 17-26 August 2009

The 2009 Summer School on Religion, Culture and Society in Europe (1750-) offers its students a closer and refreshing look at the complicated historical relationship between religion and modernity. Participants will get a solid introduction to the very different domains in which religion has influenced, (re)shaped and even embodied the modernisation process, but also to the continuous adaptation and transformation processes of the religious domain itself, thus finding a clear contemporary reflection in Europe's cultural identities. Participation in the summer school is limited to 40 students.

The Board welcomes students, academics and professionals who are actively interested or involved in research on the subject. By way of a merit-based selection, preference will be given to those with a Bachelor's, Master's or Research Master's diploma in History, Art History, Theology and Science of Religion. Graduates of other disciplines will also be considered, depending on their research background.

European and third country students will pay a fee of 200 €.

Ph.D-students and professionals will pay a fee of 400 €.

Website: http://kadoc.kuleuven.be/summer_school/

Email: summerschool@kadoc.kuleuven.be

WORKSHOP / 11TH MEDITERRANEAN RESEARCH MEETING (MRM)

ADRIATIC FRONTIERS: COMMUNICATIONS ACROSS CULTURES, SPACE AND TIME

Date: March 24-27, 2010.

Location: Montecatini Terme (near Florence).

Keywords: Eastern Adriatic; Venice and the Ottoman Empire; Bosnia, Dalmatia, Albania, and Montenegro; Muslim, Christian, and Jewish cultures in the Mediterranean; commerce and cultural exchange; frontiers and borderlands; region and space.

The workshop "Adriatic Frontiers: Communications Across Cultures, Space and Time" seeks to provide a forum for the study of the multifaceted history of a region that has remained on the margins, despite the increased interest in the Mediterranean. Please also see the full concept [3 pages] at http://www.eui.eu/RSCAS/Research/Mediterranean/mrm2010/desc_pdf/MRM2010_Ds11.pdf

There will be no registration fee. Most selected participants are eligible for a bursary. Participants from SEE, Turkey and Middle Eastern countries will receive a lump sum of 550 euros to cover their expenses (airfare, accommodation). Participants from Western Europe, the USA and Canada will receive a lump sum of 130 euros. Paper proposals must be submitted online before July 15, 2009.

Abstracts of 500-1000 words are to be pasted in, CVs of max. 5 pages are to be uploaded to, the online form at <http://www.rscas.org/medform.asp>

The workshop is directed by Maximilian Hartmuth (hartmuth@su.sabanciuniv.edu) and Amanda Phillips (amanda.phillips@orinst.ox.ac.uk) and hosted by the European University Institute (Florence).

EIC Bilten – Evropski puls je elektronski časopis koji izlazi u sklopu EIC programa, a uz podršku fondacije Friedrich Ebert.

Izdavač je Centar za građansko obrazovanje.

EIC Bilten – Evropski puls je zaveden u evidenciji medija Ministarstva kulture i medija pod rednim brojem 578.

Urednik: Vladan Žugić; Uređivački kolegijum: mr Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević,

Neđeljko Rudović, mr Dragan Stojović, mr Vladimir Vučinić, Petar Đukanović

Tehnički urednik: Blažo Crvenica; Lektura: Milena Milunović; Lektura engleske verzije: Maja Mugoša; Prevod: mr Vera Šćepanović

Njegoševa 36/I; Tel/fax: 020/665-112, 665-327; E-mail: ep@cgo-cce.org, info@cgo-cce.org

EIC Bilten – Evropski puls možete preuzeti na www.cgo-cce.org